

Tillgänglighetsdatabasen



VÄSTSVENSKA
TURISTRÅDET



HJÄLPTEXTER

Vad är Tillgänglighetsdatabasen (TD)?

En databas har utvecklats för att kunna ge aktuell och tillförlitlig information om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.






Huvudprincipen för TD är att varje verksamhet ska beskrivas så väl att en besökare med funktionsnedsättning själv ska kunna fatta beslut om han/hon kan besöka platsen.

TD har tagits fram i samverkan mellan Västsvenska Turistrådet, Västra Götalandsregionens handikappkommitté, ett flertal kommuner, turistföretag, turistorganisationer och den samlade handikapprörelsen i Västra Götaland.

Funktionsnedsättning

Drygt 1 miljon människor eller nästan var femte person i åldrarna 16-64 år uppger att de har någon form av funktionsnedsättning. Om alla åldrar räknas med är antalet minst 1,8 miljoner. I det naturliga åldrandet hos människan ingår att kroppens funktioner minskar vilket innebär att alla med tiden kan behöva en tillgänglig miljö.

En person med funktionsnedsättning kan ha:

1.  svårt att höra
2.  svårt att se
3.  svårt att röra sig
4.  svårt att tåla vissa ämnen
5.  svårt att bearbeta och tolka information



Detta pictogram symboliserar de 5 svårigheterna och används för att visa att det finns information om tillgänglighet för den aktuella anläggningen.

Tillgänglig miljö

Ur ett livscykelperspektiv kan man säga att en tillgänglig miljö är betydelsefull från barndom till ålderdom. Det kan också handla om olika perioder i livet eller hela livet.

En person som använder rullstol behöver ramper för att utjämna

nivåskillnader och hissen behöver ha en bred dörr som öppnas med ett enkelt tryck på dörröppnaren. En förälder som kör sina barn i en tvillingsulky uppskattar det samma.

En person som är blind och som vid första besöket på vårdcentralen hade en ledsagare med sig, kan vid nästa besök bli avsläppt av taxin vid entrén. Med hjälp av teknikkäppen och ett kännbart ledstråk som leder in till receptionen ökar självständigheten liksom ledstråk som leder till andra viktiga målpunkter såsom toaletten. En person som aldrig besökt denna vårdcentral förut kommer också att ha nytta av att se och följa samma ledstråk in till receptionen.

Det som är bra för alla är nödvändigt för vissa.

Det handlar inte bara om en tillgänglig fysisk miljö utan om så mycket mer:

- att inte känna sig utanför
- att inte vara beroende av andra
- att inte behöva be om hjälp

Det är en mänsklig rättighet att som medborgare inte bara ha tillgång till miljön utan också kunna använda den när du till exempel ska rösta i riksdagsvalet, uppträda på en scen eller spela en rullstolsbasketmatch.

Det handlar om att vara en deltagare i samhällslivet.

Lagar och föreskrifter om tillgänglighet

1. År 1966 Plan- och bygglagstiftningen (PBL) i Sverige innehåller bestämmelser om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.
2. År 2000 Sveriges riksdag har i sin proposition "Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken" konstaterat att många verksamheter inte uppfyller lagstiftningens krav på tillgänglighet. 1999/2000:79
3. År 2001 förtydligande i plan- och bygglagen (PBL) Tillgänglighet till offentliga lokaler och på allmänna platser, 2000/01:48.
4. År 2003 Krav på att enkelt avhjälpta hinder mot tillgänglighet och användbarhet ska undanröjas i befintliga byggnader som innehåller lokaler dit allmänheten har tillträde. Gäller även allmänna platser. BFS 2003:19 HIN 1
5. År 2004 Föreskrifter om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader. BFS 2004:15 ALM1
6. År 2008 FN-konvention kräver att människor med

funktionsnedsättning ska mötas av miljöer som gör det möjligt att utöva sina medborgerliga rättigheter och skyldigheter på ett självständigt sätt. (regeringens proposition 2008/09:28)

Enkelt avhjälpna hinder HIN 1

Med enkelt avhjälpna hinder avses sådana hinder, i en befintlig miljö, som med hänsyn till nyttan av åtgärden och förutsättningarna på platsen kan anses vara rimliga att åtgärda. Det kan till exempel handla om trösklar, tunga dörrar, placering och utformning av dörröppnare, bristande kontrastmarkering och varningsmarkering, bristande skyltning och ljudmiljö, bristande eller bländande belysning, ledstångers utformning och hur inredningen ser ut och placeras.

På www.boverket.se kan du ladda ned Boverkets föreskrifter och allmänna råd kring tillgänglighet. De enkelt avhjälpna hindren ska vara åtgärdade innan utgången av 2010.

Riktlinjer och standard

I Västra Götalandsregionen finns politiskt beslutade riktlinjer och standard för fysisk tillgänglighet för personer med olika svårigheter till offentliga byggnader/lokaler samt sjukvårdspecifika lokaler. Det finns i Västra Götaland också riktlinjer för fysisk tillgänglighet i skolor, butiker, bibliotek, idrottsanläggningar, gästhamnar, kollektivtrafik, naturreservat/utomhusmiljöer och kulturutbud.

Om du ska bygga om, bygga nytt eller hyra lokaler kan du vara trygg i att om du följer dessa riktlinjer kommer du att få en god tillgänglighet i dina lokaler. Dessa riktlinjer och standard baseras på lagstiftning, föreskrifter för tillgänglighet samt förtrogenhetskunskap från handikapprörelsen och verksamheterna. De revideras och uppdateras i samband med att Boverket publicerar nya regler och föreskrifter.

Välkommen till Tillgänglighetsdatabasen!

Hjälptexter till kriterier i Tillgänglighetsdatabasen

001 Typsnitt (HIN)

Typsnitt som är linjära är enkla och lättlästa. De är inte kursiva och är ganska jämntjocka. Exempel på dessa är Arial, Frutiger, Geneva, Helvetica, Monotype, Trebuchet, Verdana.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att skyltning bör vara lättast.

002 Kontrast (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att skyltning bör ha ljushetskontrast.

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan texten och underlaget. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetsstal, ett ljushetsreflektanstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på www.sis.se under bokhandel.

Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

003 Belysning (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att tydlig och väl belyst skyltning har stor betydelse för att bli personer med nedsatt syn eller hörsel och personer med utvecklingsstörning skall kunna orientera sig.

004 Placering (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att skyltning bör vara placerad på lämplig höjd för att kunna läsas och höras såväl av personer i rullstol som av stående personer med nedsatt syn. Den bör placeras där man förväntar sig att den ska finnas och så att man kan komma tätt intill.

SRF (Synskadades Riksförbund) beskriver att en person som har svårt att se måste kunna komma nära en skylt för att läsa. Synfältet utgör för det mesta en kvadratmeter framför fötterna eller 10 till 30 cm framför ögonen.

Höjden gör det också möjligt att läsa skylten med fingrarna (taktilt) om texten är upphöjd (relief) eller på punktskrift.

005 Text/Pictogram (HIN)

Pictogram är ett särskilt symbolspråk, bestående av bilder som är godkända av Pictogramnämnden. Specialpedagogiska institutet ansvarar för pictogram som man kan använda fritt för information på nätet eller i tryck- www.pictogram.se.

Pictogram på skyltar gör det möjligt för många att läsa informationen t ex om man inte förstår språket eller kan läsa text.

Orienterings- och hänvisningsskyltar är skyltar som visar hur man hittar och var olika platser finns.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att skylten bör vara kompletterad med bokstäver i antingen upphöjd relief eller punktskrift eller båda samt i vissa fall med talad information och tydliga, lättförståeliga och välkända symboler.

006 Textstorlek (HIN)

Vid mätning av bokstäverna skall de stora bokstäverna mätas och anges.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att teckenstorleken bör vara anpassad efter läsavståndet och ytan inte ge upphov till reflexer.

007 Textstorlek (HIN)

Orienterings- och hänvisningsskyltar är skyltar som visar hur man hittar och var olika platser finns. Vid mätning av bokstäverna ska de stora bokstäverna mätas och anges.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att teckenstorleken bör vara anpassad efter läsavståndet och ytan inte ge upphov till reflexer.

008 Relief (HIN)

Relief innebär minst 1 millimeters upphöjda enstaka bokstäver/siffror eller kartbild, som går att känna med fingrarna. Alla personer som är svårt synskadade kan inte läsa punktskrift. Då är kort information i relief eller talad information viktig. Det krävs verbal information eller punktskrift som komplement som förklarar reliefkortet.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd: Skylten bör

vara kompletterad med bokstäver i antingen upphöjd relief eller punktskrift eller båda samt i vissa fall med talad information och tydliga, lättförståeliga och välkända symboler.

009 Reliefkort (HIN)

Reliefkort är en karta som har kännbara upphöjningar. Den kan t ex göras i svällpapp. Sådana kan enkelt beställas hos IRIS Intermedia AB, Tel 08-39 91 40, e-post info@irisintermedia.se. www.irisintermedia.se

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd: Skylten bör vara kompletterad med bokstäver i antingen upphöjd relief eller punktskrift eller båda samt i vissa fall med talad information och tydliga, lättförståeliga och välkända symboler.

010 Punktskrift/Relief (HIN)

Reliefkort är en karta som har kännbara upphöjningar. Den kan t ex göras i svällpapp. Sådana kan enkelt beställas hos IRIS Intermedia AB, Tel 08-39 91 40, e-post info@irisintermedia.se. www.irisintermedia.se

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd: Skylten bör vara kompletterad med bokstäver i antingen upphöjd relief eller punktskrift eller båda samt i vissa fall med talad information och tydliga, lättförståeliga och välkända symboler.

011 Text/Pictogram (HIN)

Pictogram är ett särskilt symbolspråk, bestående av bilder som är godkända av Pictogramnämnden. Specialpedagogiska institutet ansvarar för pictogram som man kan använda fritt för information på nätet eller i tryck- www.pictogram.se. Pictogram på skyltar gör det möjligt för många att läsa informationen t ex om man inte förstår språket eller kan läsa text.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd: Skylten bör vara kompletterad med bokstäver i antingen upphöjd relief eller punktskrift eller båda samt i vissa fall med talad information och tydliga, lättförståeliga och välkända symboler.

013 Skyltens höjd (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att skyltning bör vara placerad på lämplig höjd för att kunna läsas och höras såväl av personer i rullstol som av stående personer med nedsatt syn. Den bör placeras där man förväntar sig att den ska finnas och så att man kan komma tätt intill.

Eftersom punktskrift och relief läses med fingertopparna krävs en utvinkling av lägre skyltar för att handens ställning ska bli rätt.

015 Placering av skylt vid dörr (HIN)

Vid svårt att se måste man ofta gå nära en skylt. Sitter skylten på dörren, kan man få dörren i ansiktet om den öppnas medan man läser.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att skyltning bör vara placerad där man förväntar sig att den ska finnas och så att man kan komma tätt intill.

017 Placering handikapptoalett

Om det finns en handikapptoalett men den inte kan nås med rullstol ska man fylla i att det saknas handikapptoalett. Handikapptoaletter bör helst vara placerade på alla platser där det finns allmänna toaletter.

018 Dörrbredd

Det är olika bredd på olika rullstolar. För att de allra flesta ska komma igenom krävs att det är minst 0,84 meter fri passage. Passagen mäts mellan dörrkarmen på ena sidan och den uppställda dörren på andra sidan.

019 Tröskel (HIN)

En släptröskel innebär att tröskeln sitter på dörren och följer med när den öppnas. Varken denna typ av tröskel eller luftfylld/låg gummitröskel innebär något hinder. Det bästa är ingen tröskel alls.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att trösklar bör tas bort om det är tekniskt möjligt, eller åtgärdas på annat sätt så att nivåskillnader utjämnas, för att t.ex. personer i rullstol eller med rollator skall kunna passera.

020 Golvyta

När det gäller nyanläggning finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att en toalett avsedd för personer med rullstol för begränsad utomhusanvändning bör vara minst 2,2 x 2,2 meter stor och ha ett fritt dörrpassagemått på minst 0,90 meter. I direkt anslutning till toalettdörren bör en vändzon finnas.

021 Lås (HIN)

Det går att låsa och låsa upp genom att använda handen en gång t.ex. genom ett upphandtag. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att i hygienrum avsett för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör olämpligt placerade eller dåligt fungerande inredningsdetaljer som gör hygienrummet svårhanterat flyttas eller bytas ut.

022 Draghandtag

Ett draghandtag är ett längre handtag, minst 30 cm helst 60 cm långt, som är placerat på dörrens insida. Det möjliggör för personer i rullstol eller med rollator att stänga dörren efter sig på t ex toaletten. Är handtaget kort blir det svårare för t ex en person i rullstol att dra dörren med sig när man rullar in på toaletten.

023 Höjd toalettstol

Sitthöjden behöver vara 0,48 meter och på en toalettstol av standardhöjd kan detta uppnås om sittringen är av hård plast och inte mjuk.

024 Sittring

Mjukt material avser en mjukare plast som går att böja lite lätt. Många behöver stödja sig på toaletteringen och även kunna sätta sig på locket. Detta försvåras om materialet är mjukt. Dessutom blir toalettstolens sitthöjd ofta lägre med mjuk sittring.

025 Yta bredvid toalettstol

Det måste finnas plats på båda sidor om toalettstolen för att hjälpare ska kunna stå där och för att rullstolen ska kunna köras in bredvid toalettstolen. Det varierar vilken sida besökaren är starkast respektive svagast i, därför måste det finnas tillräcklig plats på båda sidor om toalettstolen.

Tänk på att inte placera föremål i vägen som t ex papperskorgar och skötbord.

026 Armstöd (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket anger i 11 § att hinder i form av brister i utformning och placering av fast inredning skall undanröjas.

027 Toarullehållare (HIN)

Toalettppapper ska finnas på båda sidor eftersom man kan ha nedsatt rörlighet eller styrka i en hand.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att i hygienrum avsett för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör olämpligt placerade eller dåligt fungerande inredningsdetaljer som gör hygienrummet svårhanterat flyttas eller bytas ut.

028 Toarullehållare (HIN)

Hållare för toalettppapper som sitter utanför armstöden gör att man både når pappret på båda sidor och inte skadar sig på hållaren vid förflyttning.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att i hygienrum avsett för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör olämpligt placerade eller dåligt fungerande inredningsdetaljer som gör hygienrummet svårhanterat flyttas eller bytas ut.

029 Tvättställ

Tvättställ med 20 cm förlängning ut från vägg ska ge ett benutrymme på minst 60 cm för rullstolsburna.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att i hygienrum avsett för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör olämpligt placerade eller dåligt fungerande inredningsdetaljer som gör hygienrummet svårhanterat flyttas eller bytas ut.

030 Vattenlås och rör (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att i hygienrum avsett för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör olämpligt placerade eller dåligt fungerande inredningsdetaljer som gör hygienrummet svårhanterat flyttas eller bytas ut.

031 Blandare (HIN)

Se kriteriet 030

032 Torkmöjligheter (HIN)

Placering av torkmöjligheter avgör om det är möjligt att använda dem. De ska kunna nås av t ex rullstolsanvändare.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att i hygienrum avsett för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör olämpligt placerade eller dåligt fungerande inredningsdetaljer som gör hygienrummet svårhanterat flyttas eller bytas ut.

033 Krok (HIN)

Boverket rekommenderar att manöverdon och dyligt placeras med centrum 0,80 m över golv för att alla ska nå. Att komplettera med minst en handdukskrok/klädkrok på denna höjd säkrar möjligheten för alla att nå den. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

034 Avlastningshylla

En bra avlastningshylla bör vara 40 cm lång och 30 cm bred, kontrastera mot vägg och placeras ca 80 cm över golv.

035 Spegel (HIN)

Att kunna spegla sig för att se att allt är i ordning är en viktig faktor för alla människor. Rätt placering av spegeln i höjddel är därför angeläget.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att i hygienrum avsett för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör olämpligt placerade eller dåligt fungerande inredningsdetaljer som gör hygienrummet svårhanterat flyttas eller bytas ut.

036 Behållare

Behållaren som avses är i den storlek att exempelvis vuxenblöjor ryms. Det innebär att en normalstor behållare för dambindor inte är tillräckligt stor.

037 Larm (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. 11 § anger att hinder i form av brister i utformning och placering av fast inredning skall undanröjas.

038 Larm

039 Dörr- Larm

040 Passagemått

Det är olika bredd på olika rullstolar. För att de allra flesta ska komma igenom krävs att det är minst 0,84 meter fri passage. Passagen mäts mellan den ena dörrkarmen på ena sidan och den uppställda dörren på andra sidan. Passagen mäts mellan den ena dörrkarmen på ena sidan och den uppställda dörren på andra sidan.

041 Kontrast dörr (HIN)

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan dörr/karm och den bredvidliggande väggen. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att Strategiska punkter, t.ex. ytterdörrar, manöverdon till bl a toalettdörrar bör kontrastmarkeras så att synsvaga och personer med utvecklingsstörning lättare kan orientera sig. Kontrastmarkeringar kan exempelvis uppnås med avvikande material och ljushetskontrast. En ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS (Natural Colour System) gör det möjligt för många synsvaga att uppfatta en markering.

En avvikande färg kan vara till stöd för personer med vissa svårigheter men kan vara omöjlig att skilja ut för personer med svårt att se.

042 Kontrast glasytor (HIN)

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan dörr/karm och bakgrund, vägg. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>. En ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS (Natural Colour System) gör det möjligt för många synsvaga att uppfatta en markering.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att oskyddade glasytor bör varningsmarkeras, exempelvis genom avvikande ljushet mot bakgrunden. Markeringarna bör placeras i ögonhöjd.

När det gäller markeringen på två höjder tillgodoses behovet för rullstolsanvändare, kortvuxna och barn. Det är en viktig säkerhetsfråga att markera stora glasytor.

043 Utrymme framför lavarna

Detta utrymme krävs för att vända med vissa rullstolar.

044 Höjd lavar

Lavarnas sitthöjd gör det möjligt för många som har svårt att röra sig att kunna sätta sig och resa sig. Djupet och längden gör det möjligt att kunna ligga ner.

045 Stödhandtag

Stödhandtag används som hjälp att sätta sig och resa sig, men även att hålla sig i under bastubadet.

046 Stödhandtag

Ofta kan personer som har svårt att röra sig vara starka i en sida och svaga i den andra. Genom att stödhandtag finns på båda sidor kan man välja det handtag som fungerar bäst. Höjden gör att de går att nå från rullstol eller laven. Längden gör att stödet finns i olika lägen under t ex uppresningen.

047 Bastuaggregat

Avskärmningen utgör en säkerhet för personer som har svårt att se, svårt att bearbeta och tolka information samt rullstolsburna.

048 Golvtrall

Om springorna är bredare finns risk att fastna med kryckkäpp eller hjul på rollator och rullstol.

049 Larm placering

050 Draghandtag

Ett draghandtag är ett längre handtag, minst 30 cm helst 60 cm långt, som är placerat på dörrens insida. Det möjliggör för personer i rullstol eller med rollator att stänga dörren efter sig. Är handtaget kort blir det svårare för t ex en person i rullstol att dra dörren med sig när man rullar in i rummet.

051 Lås

En handrörelse innebär att det går att låsa/ låsa upp genom att använda handen bara en gång, t.ex. genom ett upphandtag.

052 Golvyta

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme.

053 Vägfast bänk

Bänkens sitthöjd gör det möjligt för många som har svårt att röra sig att kunna sätta sig och resa sig. Djupet och längden gör det möjligt att kunna t ex ta upp fötterna på bänken för att kunna klä av/på sig.

054 Stödhandtag

Stödhandtag används som hjälp att sätta sig och resa sig, men även att hålla sig i vid omklädningen. Ofta kan personer som har svårt att röra sig vara starka i en sida och svaga i den andra. Genom att stödhandtag finns på båda sidor om t ex en bänk kan man välja det handtag som fungerar bäst. Höjden gör att de går att nå från rullstol eller sittbänken. Längden på stödhandtaget gör att stödet finns i olika lägen under t ex uppresningen.

055 Krok

Se kriteriet 033

056 Spegel

Att kunna spegla sig för att se att allt är i ordning är en viktig faktor för alla människor. Rätt placering av spegeln i höjdlid är därför angeläget.

057 Fri golvyta

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme, fri golvyta. Det benämns vändyta.

058 Klädskåp

Behov finns ofta av förvaring av olika hjälpmedel. Det kräver viss storlek. Höjden mäts från golvet till den översta funktionen i skåpet.

059 Lås klädskåp

Boverket rekommenderar att manöverorgan och dylikt placeras med centrum 0,80 m över golv för att alla ska nå. Att placera låset på denna höjd säkrar möjligheten för alla att nå den.

060 Omklädningsrum

Behov av enskild omklädningsmöjlighet kan t ex finnas om personer med funktionsnedsättning har en hjälpare av annat kön eller annat behov av enskildhet vid omklädning.

061 Golvyta dusch

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Vid behov av assistans behövs plats för hjälparen/hjälparna.

062 Avgränsning dusch

Kanter runt duschplatsen gör det omöjligt eller svårt för personer med svårt att röra sig att komma in i duschen.

063 Duschstol

Sitthöjden kan vara avgörande för om många som har svårt att röra sig ska kunna sätta sig och resa sig.

064 Armstöd duschstol

Armstöd kan behövas både för att kunna sätta sig och resa sig samt för att hålla balansen. För att underlätta att komma till duschstolen från rullstol behöver armstöden vara uppfällbara.

065 Ryggstöd duschstol

Ryggstödet kan behövas som balansstöd och avlastning.

066 Stödhandtag

Placeringen i höjled av stödhandtaget gör det möjligt för sittande personer liksom stående att utnyttja stödet.

067 Stödhandtag

068 Duscharmatur

Engreppsblandare är en blandare som går att använda med en handrörelse. En handrörelse betyder att blandare går att sätta på och stänga av genom att använda handen bara en gång

069 Handdusch

Handdusch underlättar duschningen om personer har svårt att ändra kroppsställning.

070 Blandare (HIN)

Placering av blandaren avgör om det är möjligt att använda den. Den ska kunna nås av t ex rullstolsanvändare. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att olämpligt placerade eller dåligt fungerande inredningsdetaljer som gör hygienutrymmet svåränvänt flyttas eller byts ut.

071 Antal (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Vissa biluppställningsplatser ska enligt Boverkets allmänna råd ändras så att de fungerar även för rullstolsburna som kör en bil där rullstolen tas in och ut från sidan.

072 Kommunal handikapparkeringsplats

073 Av-/Påstigningsplats (HIN)

Av- och påstigningsplatsens längd är viktig för att det ska finnas plats att ta ur rullstolen från t ex bilens bagageutrymme. Det måste också vara möjligt att komma upp på en eventuell trottoar. Avfasningen till 0-kant innebär att lutningen mellan trottoar och gata löper utan någon kant. Placeringen av avfasningen får inte blockeras av bilen utan bör vara i anslutning till bilen t ex bakom bilen.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN1. Boverket skriver i sitt allmänna råd bl a att nivåskillnader vid biluppställningsplatser för handikappfordon bör avfasas till 0-kant för att öka möjligheterna för personer i rullstol eller med rollator att ta sig upp och ner för trottoarkanten. Avfasningen bör, om plats finns, inte ha större lutning än 1:12 och bredden bör vara 90-100 cm.

074 Avstånd

Enligt lagen måste det finnas en angörings- eller handikapparkeringsplats inom 25 meters gångavstånd från en tillgänglig entré. Många personer klarar inte att gå 25 meter och därför rekommenderas ett avstånd på max 10 meter från entrén/informationsplatsen.

075 Skylt

Handikapparkeringsplatser ska skyltas för att visa att de är reserverade för personer med särskilt tillstånd att parkera där.

076 Belysning (HIN)

Om det finns möjlighet är belysning bra vid t ex i- och urlastning av hjälpmedel och vid förflyttning på parkeringsplatsen. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder. Boverket anger i § 15 BFS 2003:19 HIN 1 om enkelt avhjälpta hinder att hinder i form av bristande eller bländande belysning skall undanröjas.

077 Bredd (HIN)

Om rullstolen tas in och ur från bilens sida som t ex på van-bilar där rullstolsanvändaren kör in och ut i sin rullstol via ramp på sidan av bilen krävs en bredd på 5 meter. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

078 Bredd

Den fria ytan intill handikapparkeringsplatsen innebär att det också finns plats att komma i och ur bilen med rullstol.

079 Längd (HIN)

Parkeringsplatsens längd är viktig för att det ska finnas plats att ta ur rullstolen från t ex bilens bagageutrymme. Det måste också vara möjligt att komma upp på en eventuell trottoar. Avfasningen till 0-kant innebär att lutningen mellan trottoar och gata löper utan någon kant. Placeringen av avfasningen får inte blockeras av bilen utan bör vara i anslutning till bilen t ex bakom bilen.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att bl a att nivåskillnader vid biluppställningsplatser för handikappfordon bör avfasas till 0-kant för att öka möjligheterna för personer i rullstol eller med rollator att ta sig upp och ner för trottoarkanten. Avfasningen bör, om plats finns, inte ha större lutning än 1:12 och bredden bör vara 90-100 cm.

080 Yta (HIN)

Hårdgjord yta är inte alltid asfalt. En hårdgjord yta innebär att den är så hård att t ex rullstolens eller rollatorns hjul inte slirar eller sjunker ned i gruset. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

081 Yta (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver också i det allmänna rådet att markbeläggningen bör vara halkfri.

082 Lutning (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att lutningen i längs- eller sidled inte bör vara mer än 1:50.

083 Automatens funktioner (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att olämpligt utformade handtag och lås bör bytas ut mot sådana som kan hanteras av personer med nedsatt styrka eller nedsatt grip- eller precisionsförmåga.

OBS! Skriv i fritextfältet vilken typ av automat det är t.ex. kaffeautomat, alternativt lägg upp automaten som en delanläggning.

084 Placering funktioner (HIN)

Placering av automatens funktioner avgör om det är möjligt att använda dem. De ska kunna nås av t ex rullstolsanvändare. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

085 Tillgänglighet automat (HIN)

Automaten ska inte vara placerad så att utrymmet framför den är för trångt och saker står i vägen. För att vända med rullstolar och rollatorer krävs visst utrymme helst 2x2 m. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

086 Instruktioner

Beskrivningen för att använda automaten är tydlig och lätt att förstå. Den kan vara kompletterad med symboler.

087 Visuell information

Beskrivningen för att använda automaten går att se, till exempel att läsa eller med bilder.

088 Akustisk information

Beskrivningen för att använda automaten går att höra, till exempel genom talad information.

089 Kontrast

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan funktionen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetsstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>.

Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

091 Ledstråk (HIN)

Ledstråk är en kontinuerlig följd av naturliga och konstgjorda ledytor, varningsytor och valytor mellan start- och målpunkt. Det finns inga andra avbrott än cykelbanor och körbanor. Valyta är en slät yta som markerar att något val måste göras. (Almén och Ståhl). Visuellt innebär att ledstråket går att se.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att det ska vara kontrasterande och leda mellan utvalda och strategiska punkter. En ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS (Natural Colour System) gör det möjligt för många synsvaga att uppfatta en markering.

092 Ledstråk (HIN)

Kännbart ledstråk innebär t ex avvikande struktur på underlaget som är möjlig att följa med teknikkäpp. Det kan också vara en fri väggyta som går att följa och där ingenting står i vägen. Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att det kan vara avvikande struktur t ex tydliga kännbara plattor i asfaltsyta eller släta plattor i gatstensyta. Ett kännbart ledstråk kan också vara kanten mellan grusgången och gräsmattan.

093 Lutning ute (HIN)

Boverket skriver i sitt allmänna råd i enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 att mindre nivåskillnader i gångytor bör överbryggas exempelvis med ramper. När det gäller nyanläggning av gångytor finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att en gångyta bör vara så horisontell som möjligt eftersom en längslutning på mer än 1:50 kan vara svår att använda för personer med nedsatt rörelseförmåga.

094 Lutning ute

En backe som lutar högst 5% ska ha ett vilplan efter max 10 meter innan backen fortsätter igen. Det finns olika sätt att mäta lutningar. Ett sätt är att räkna enligt nedan. Ett annat sätt är att använda en lutningsmätare som mäter lutning i procent. Lutningsmätare finns t ex att köpa i järnhandeln.

I procent:

Höjden dividerat med längden = Lutningen

För att skriva lutningen som procent multiplicerar man svaret med 100.

Exempel:

Höjden är 39 cm och längden (dvs. den vågräta sträckningen) är 300 cm.

$$39/300 = 0,13$$

$$0,13 \times 100 = 13\%$$

Ange den största lutningen eftersom den blir avgörande för det beslut som besökaren tar om han/hon klarar att ta sig fram längs gångvägen och över lutningen.

095 Nivåskillnad (HIN)

Boverket skriver i enkelt avhjälpst hinder, BFS 2003:19, HIN 1 att mindre nivåskillnader i gångytor bör överbryggas med ramper där en lutning på 5% (1:20) eller flackare bör eftersträvas. Den ska inte vara större än 8% (1:12) meter. Det finns olika sätt att mäta lutningar. Se vidare kriteriet 094

096 Trappor

När det gäller nyanläggning av gångytor finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att om det inte är möjligt att undvika att anordna en trappa skall denna kompletteras med en ramp eller en alternativ gångväg som personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga kan använda. Trappor och ramper skall utformas så att även personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga kan förflytta sig säkert. Rampen bör när det gäller nyanläggning vara 1,5 m bred, ha 4 cm höga avåkningssskydd om det finns höjdskillnader mot omgivningen och luta högst 1:20 m.

I befintlig miljö får en ramp inte luta mer än 8% och helst inte mer än 5%. Dessutom måste det finnas ett s k vilplan efter 6 m.

Det finns olika sätt att mäta lutningar. Se kriteriet 094

097 Bredd

Två personer som möts med en rullstol som är 70 cm bred behöver egentligen 1,60 m bredd. Det krävs utrymme för händerna på hjulen och fri yta mot vägg och mötande person. Utomhusrullstolar kan vara 80 cm breda. Det måste finnas utrymme mellan stolarna. Detsamma gäller om man möter en person som är blind med ledsagare.

Kortare sträckor kan ha mindre bredd. Då kan mötande upptäcka varandra före den smalare sträckan och en vänta in mötet.

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svängrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla.

När det gäller nyanläggning av gångytor finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att en gångyta bör vara 2,00 meter bred eller vara minst 1,80 meter bred och ha vändzoner med jämna mellanrum.

Beskriv den smalaste gångsträckan, så vet besökaren om det går att ta sig fram eller inte just för henne/honom.

Beskriv det smalaste partiet av hela gångsträckan.

098 Yta (HIN)

Hårdgjord yta är inte alltid asfalt. En hårdgjord yta innebär att den är så hård att t ex rullstolens eller rollatorns hjul inte slirar eller sjunker ned i gruset. Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 när det gäller gångvägar och handikapparkeringsplatser.

Exempel på material som är hårdgjort är förutom asfalt, betongmarkplattor eller släta stenhällar vattnat stenmjöl eller ytbehandlade gångytor i grusgångar.

099 Yta (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd bl a att ojämn markbeläggning som utgör hinder för personer i rullstol och med rollator att ta sig fram i gångytor bör bytas ut, exempelvis genom att ett stråk med jämnare markbeläggning fällt in.

100 Avgränsad

Vid svårt att se och svårt att höra kan det vara en säkerhetsrisk att gång- och cykelbana inte är avskilda.

När det gäller nyanläggning av gångytor finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att en gångyta bör vara väl åtskild från cykelbana och körbana.

Märken i marken kan inte ses av personer som är blinda. Därför måste de bli informerade om förhållandena.

101 Korsning

Detta är en viktig säkerhetsinformation för bl a personer som har svårt att se.

102 Fasta hinder (HIN)

Placeringen av fasta hinder är viktig för personer som har svårt att se. Hindren utgör en klar säkerhetsrisk om de är placerade i gångytan utan att vara markerade. Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd bl a att fasta hinder i gångytor bör, om de inte är möjliga att flytta från gångytan, tydligt markeras visuellt och utformas så att de kan upptäckas med teknikkäpp.

Kännbar markering kan t ex vara en avvikande yta eller kant strax framför hindret och i marknivå.

Den visuella markeringen bör vara i kontrast och blir då möjlig att upptäcka för många personer som har svårt att se. Boverket skriver att kontrasten ska vara 0,40 enheter enligt NCS.

103 Skyltar (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att om sådana hinder finns bör de markeras tydligt och byggas in eller åtgärdas på annat sätt, för att inte utgöra en fara för blinda och synsvaga.

Markeringen ska vara kännbar och visuell.

Kännbar markering kan t ex vara en avvikande yta eller kant strax framför hindret och i marknivå. Då kan en person som använder teknikkäpp känna att det är ett hinder och undvika att gå in i det.

Den visuella markeringen bör vara i kontrast och blir då möjlig att upptäcka för många personer som har svårt att se.

104 Cykelställ (HIN)

Placeringen av hinder är viktig för personer som har svårt att se. Hindren utgör en klar säkerhetsrisk om de är placerade i gångytan utan att vara markerade. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd bl att fasta hinder i gångytor bör, om de inte är möjliga att flytta från gångytan, tydligt markeras visuellt och utformas så att de kan upptäckas med teknikkäpp.

105 Lösa hinder (HIN)

Placeringen av fasta och lösa hinder är viktig för personer som har svårt att se. Hindren utgör en klar säkerhetsrisk om de är placerade i gångytan utan att vara markerade. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd bl att fasta hinder i gångytor bör, om det inte är möjligt flyttas från gångytan tydligt markeras visuellt och utformas så att de kan upptäckas med teknikkäpp. Boverket skriver att kontrasten ska vara 0,40 enheter enligt NCS.

106 Belysning (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att belysningen där man förflyttar sig bör vara jämn och anordnad så att synsvaga och personer med nedsatt rörelseförmåga kan uppfatta hur underlaget ser ut, och så att hörselskadade eller döva kan uppfatta teckenspråk och läsa på läppar. Den fasta belysningen bör inte vara bländande t ex kan ljuskällan avskärmas.

107 Belysningsstolpar

Belysning kan användas som orientering och bör vara på samma sida. Det är också viktigt för personer som har svårt att se.

108 Växter

Tips: en lista på vanligen ej besvärande växter inomhus finns på www.astmaoallergiforbundet.se/astma_allergi/
Sök under länken Inomhusmiljö och allergi.

För växtlighet utomhus använd sökmotorn på sidan och sök t ex Pollen.

109 Sittplatser

Om parkeringsplatsen är längre bort än 25 meter kan många personer med svårt att röra sig ändå klara att gå till besöksmålet om det finns vilmöjligheter.

110 Ryggstöd sittplatser

Ryggstödet kan behövas som balansstöd och avlastning.

111 Armstöd sittplatser

Armstöd kan behövas både för att kunna sätta sig och resa sig samt för att hålla balansen.

112 Sitthöjd

Sitthöjden kan vara avgörande för om många som har svårt att röra sig ska kunna sätta sig och resa sig.

113 Rökning

Personer med rökallergi har inga möjligheter att passera eller vistas i entréhall/entréområdet om rökning förekommer. Det är därför viktigt att anvisa en plats för rökning så att röken inte blåser fram emot entrén eller informationsplatsen.

114 Huvudentrén (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att trösklar bör tas bort om det är tekniskt möjligt, eller åtgärdas på annat sätt så att nivåskillnader utjämnas, för att personer i rullstol eller med rollator skall kunna passera. Mindre nivåskillnader överbryggas, exempelvis med ramper.

Avfasning av tröskel innebär att tröskelns kant är försedd med en sluttande kant, avfasning för att möjliggöra för personer i rullstol och med rollator att ta sig över tröskeln.

OBS! Information om rökning i anslutning till entrén fylls i under kriterie 113 under Gångväg mot entré.

115 Svängrumsyta

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svängrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla. Dessutom kan det kräva att man måste backa flera gånger för att ta sig igenom t ex en dörröppning och det finns risk att rullstolen skrapar emot väggar och dörrkarmar. Om det finns ramp ska måttet gälla också för rampen.

116 Belysning

117 Växter

Se kriteriet 108

118 Karuselldörr/Vändkors

Karusell- eller roterdörr är ingen tillgänglig lösning för personer med olika svårigheter. Det kräver en dörr vid sidan om karuselldörren som kan öppnas automatiskt och inte är låst.

119 Passagedörr (HIN)

Automatiska skjutdörrar är den bästa lösningen eftersom ingen dörr kan slå upp på den som ska passera. Klämskydd innebär att om personen befinner sig i vägen för dörren när den slår igen så avbryts stängningen. Passagetiden 25 sekunder står i Boverkets Byggregler (BBR).

Ett manöverdon används för att automatiskt öppna en dörr. Om manöverdonet är långt passar det höjdmässigt för både rullstolsburna och gående personer. Manöverdonets placering till dörröppnare kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att olämpligt placerade manöverdon till exempelvis dörröppnare och ringklockor bör flyttas. Manöverdon till dörröppnare bör i höjd- och sidled placeras så att de lätt kan nås från rullstol. En lämplig placering är med centrum 80 cm från marken och minst 70 cm, men gärna 100 cm, från hörn eller dörrblads framkant i ogynnsammast läge. Det är viktigt att manöverknapparna kontrastmarkeras.

120 Dörröppnare (HIN)

Ett manöverdon att trycka på för att automatiskt öppna en dörr. Om manöverdonet är långt passar det höjdmässigt för både rullstolsburna och gående personer.

Manöverdonets placering till dörröppnare kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att olämpligt placerade manöverdon till exempelvis dörröppnare och ringklockor bör flyttas. Manöverdon till dörröppnare bör i höjd- och sidled placeras så att de lätt kan nås från rullstol. En lämplig placering är med centrum 80 cm från marken och minst 70 cm, men gärna 100 cm, från hörn eller dörrblads framkant i ogynnsammast läge.

Det är en bra regel att placeringen av manöverdonet är så att rullstols- eller rollatoranvändaren inte behöver backa efter att ha tryckt på knappen.

Dörröppnaren bör enligt Boverket ha en ljushetskontrast på 0,40 enheter enligt NCS.

121 Slagyta dörr (HIN)

Slagyta är det utrymme dörren behöver när den öppnas.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att områden där dörrar slås upp skall markeras alternativt att dörrar förses med säkerhetssensor och dylikt.

Kännbar markering kan t ex vara en avvikande yta eller kant strax framför hindret.

Den visuella markeringen bör vara i kontrast och blir då möjlig att upptäcka för många personer som har svårt att se och svårt att tolka och bearbeta information. Boverket anger att kontrasten ska vara 0,40 enheter enligt NCS.

122 Passagemått

Se kriteriet 040

123 Kontrast dörr (HIN)

Om man har svårt att orientera sig kan det vara mycket besvärligt att finna dörröppningen. Detta kan därför vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan texten/markeringen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet.. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>

Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

En avvikande färg kan vara till stöd för personer med vissa svårigheter men kan vara omöjlig att skilja ut för personer med svårt att se.

124 Kontrast glasyltor (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta

text och markeringar.

När det gäller markeringen av stora glasytor på två höjder tillgodoses behovet för rullstolsanvändare, kortvuxna och barn. Det är en viktig säkerhetsfråga att markera stora glasytor.

En avvikande färg kan vara till stöd för personer med vissa svårigheter men kan vara omöjlig att skilja ut för personer med svårt att se.

125 Vändkors

Vid vändkors med kompletterande entré och entréavgift finns möjlighet att ringa eller på annat sätt få personal att komma.

126 Dörrmattor/Skrappgaller (HIN)

Tunna gångmattor utan djupa spår och hög borst kan användas av personer med gånghjälpmedel och rullstol. Helst skall mattorna sänkas ner i golvet. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att dörrmattor och skrapgaller, som är tunga att passera eller medför snubbelrisk, bör bytas ut eller åtgärdas på annat sätt.

127 Placering porttelefon (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att t ex för högt placerade telefoner skall sänkas så att personer i rullstol kan nå dem. Boverket rekommenderar höjden 0,80 m när det gäller placering av manöverdon till dörröppnare för att personer i rullstol skall nå.

Det är också viktigt att placeringen blir minst 0,7 meter från vägghörna eller dörrframkant så att det går att komma intill med rullstol eller rollator.

128 Komma intill porttelefon

Det är viktigt att tänka på hur det ser ut fram till och framför porttelefonen. Det måste finnas plats för person med rullstol och gästöd att vända. Ingenting får vara i vägen och underlaget ska vara plant.

129 Kontrast (HIN)

Ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 kan vara att förse knappsatsen med ljushetskontrast för att personer med nedsatt syn och personer som har svårt att bearbeta och tolka information ska kunna använda knappsatsen.

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan texten/markeringen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetsstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>.

Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

En avvikande färg kan vara till stöd för personer med vissa svårigheter men kan vara omöjlig att skilja ut för personer med svårt att se.

130 Kännbarhet knappar (HIN)

Ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 kan vara att förse 5:an med en taktilt (kännbart) märkbar punkt om det krävs att sifferkombinationer ska slås in eller att knappsatsen förses med punktskrift.

131 Kontrast knappar (HIN)

Ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 kan vara att förse knappsatsen med ljushetskontrast för att personer med nedsatt syn ska kunna använda knappsatsen. Boverket skriver att kontrasten ska vara 0,40 enheter enligt NCS.

132 Knapptryckning

För personer som har svårt att se och svårt att bearbeta och tolka information underlättar det mycket att inte behöva trycka in olika sifferkombinationer.

133 Akustisk signal (HIN)

Akustisk signal kan handla om en hörbar signal som talar om att dörren är öppnad eller talad information. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att komplettera system med talförbindelse är ett exempel på anpassning.

134 Visuell signal (HIN)

När det gäller behovet av visuell signal vid anrop på t ex porttelefon kan detta vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att komplettera system med optisk anordning så att hörselskadade och döva se signalen eller ta del av information är exempel på anpassning.

Om man inte hör t ex att någon svarar i porttelefonen när man trycker och kanske frågar efter namn, kanske man inte blir insläppt. Då kan en signal t ex grön lampa eller skärm med text visas istället.

135 Hemsida

WAI är internationella riktlinjer för en tillgänglig utformning av hemsidor/portaler. Ursprungligen framtagna för offentliga hemsidor för EU-medlemmar. Om dessa riktlinjer följs gör det att hemsidan är läsbar för personer med olika svårigheter.

Tips: Man kan gå in på www.verva.se Vägledningen 24-timmarswebben.

136 Information

Alla har inte tillgång till internet. Då är det viktigt att kunna få en korrekt och personlig information om den fysiska tillgängligheten. För att kunna ge denna information måste personalen kunna hämta uppgifterna via hemsidan eller ha tillgång till ifyllda uppgifter i tillgänglighetsdatabasen.

137 Bekräftelse

Textstorlek som är minst 14 punkter möjliggör läsning för personer med vissa synnedsättningar.

138 E-post

Personer som har svårt att se kan i sin dator få meddelandet uppläst via en talsyntes.

139 SMS

Detta underlättar för personer som har svårt att höra.

140 Röstmeddelande

Personer som har svårt att se eller läsa skriven text kan få del av informationen via t.ex. ett meddelande på telefonsvararen.

141 Faktura

Se kriteriet 137

142 E-faktura

E-faktura underlättar för personer som har svårt att se och svårt att höra att få alla uppgifter korrekt inmatade.

143 Ljudmiljö (HIN)

En bra ljudmiljö kan definieras som: utan svårigheter höra vad som sägs i samtal mellan flera personer med eller utan hörapparat och utan att se personen (definition från SCB). Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att dålig hörbarhet bör förbättras, exempelvis genom att lokalen kompletteras med ljudabsorbenter anpassade till rummets form och material.

Vill man undersöka ljudmiljön mer omsorgsfullt krävs teknisk utrustning för detta. Kommunens miljö- och byggförvaltning har kunskap om detta.

144 Belysning (HIN)

Se kriteriet 106

145 Dagsljus (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att stora glasytor mot det fria och fönster i slutet av korridor bör kunna skärmas av för att motverka bländning. Avskärmning kan ske exempelvis med gardiner, markiser eller persienner.

146 Ventilation

Det finns föreskrifter angående ventilationens utformning både i byggregler BBR 6:22, 6:24 och författningssamlingen SFS 1991:1273. I svaret här blir det en subjektiv bedömning såvida det inte finns ett aktuellt besiktningsprotokoll

147 Ventilation

Se kriteriet 146

148 Nickel

Ofta innehåller handtag och ledstänger nickel. Detta kan utlösa så kallad kontaktallergi. Tips: ett test kan köpas på Apoteket.

Andra material som kan användas är t ex trä, plast, mässing. Man kan också lacka ledstången.

149 Djurepitel

Djurepitel är hudfragment som härrör sig från t ex hudar, fällar, uppstoppade djur mm. Textilier av nöthår och stoppning av t ex dun, fjäder, gethår mm bör inte finnas.

150 Växter

Växter som ofta ger besvär är; björkris, gran, hyacinter, mimosa, syrén, lövkoja, liljekonvalj, prästkrage, fresia, ginst, julstjärna och pingstlilja - men det finns fler. Vissa reagerar mot Benjaminfikus. Man bör helst välja växter som saknar doft och pollen.

Tips: en lista på vanligen ej besvärande växter inomhus finns på www.astmaoallergiforbundet.se/astma_allergi/
Sök under länken Inomhusmiljö och allergi.

För växtlighet utomhus använd sökmotorn på sidan och sök t ex Pollen.

151 Rökning

152 Djur

Ledarhunden är en speciell typ av tjänstehund, eftersom den hjälper föraren i vardagslivet. Därför får hunden följa med sin synskadade förare in på posten, apoteket, försäkringskassan och andra offentliga platser. När hundföraren besöker livsmedelsbutiker och restauranger får, enligt Livsmedelsverket, ledarhunden tas med in i lokalen, om respektive verksamhets föreståndare ger sitt medgivande. I livsmedelsbutiker måste dock hunden placeras utanför kassorna (SRF).

Signalhund är sin döva/hörselskadade ägares "öron" och tränas till att markera ljud på olika sätt.

Servicehund ger sin ägare med rörelsehinder praktisk hjälp i vardagen såsom att t ex plocka upp saker från golvet, öppna och stänga dörrar på olika sätt, hjälpa till att ta av kläder eller kasta skräp i papperskorgen. (Svenska Service- och Signalhundsförbundet).

153 Brandlarm

Brandlarmet är hörbart.

154 Brandlarm (HIN)

När brandlarmet sätter i gång syns det, till exempel genom lampor som blinkar i de lokaler alla kan komma till och i toaletter och badrum.

När det gäller brandlarm i hygienrum skriver Boverket i enkelt avhjälpst hinder (BFS 2003:19, HIN 1) i sitt allmänna råd att bristfällig larmutrustning bör kompletteras, så att även hörselskadade och döva kan nås av varningssignaler i händelse av brand eller annan fara.

155 Lösa föremål (HIN)

Placeringen av lösa hinder är viktig för personer som har svårt att se. Hindren utgör en klar säkerhetsrisk om de är placerade i gångytan utan att vara markerade. Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

156 Föremål på vägg (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd bl att fasta hinder i gångtytor bör, om det inte är möjligt flyttas från gångytan tydligt markeras visuellt och utformas så att de kan upptäckas med teknikkäpp. Kännbar markering kan t ex vara en avvikande yta eller kant strax framför hindret och i marknivå.

157 Gångtytor jämnhet

Det finns inga ojämnheter i underlaget som man kan snubbla på.

158 Gångtytor halka

159 Nivåskillnad tröskel (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

Boverket skriver i sitt allmänna råd att trösklar bör tas bort om det är tekniskt möjligt, eller åtgärdas på annat sätt så att nivåskillnader utjämnas.

160 Tröskel (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att trösklar bör

tas bort om det är tekniskt möjligt, eller åtgärdas på annat sätt så att nivåskillnader utjämnas, för att personer i rullstol eller med rollator skall kunna passera. Mindre nivåskillnader överbryggas, exempelvis med ramper. Avfasning av tröskel innebär att tröskelns kant är försedd med en sluttande kant/avfasning för att möjliggöra för personer i rullstol och med rollator att ta sig över tröskeln.

161 Fria gångytor

Två personer som möts med en rullstol som är 70 cm bred behöver egentligen 1,60 m bredd. Det krävs utrymme för händerna på hjulen och fri yta mot vägg och mötande person. Utomhusrullstolar kan vara 80 cm breda. Det måste finnas utrymme mellan stolarna. Detsamma gäller om man möter en person som är blind med ledsagare.

Kortare sträckor kan ha mindre bredd. Då kan mötande upptäcka varandra före den smalare sträckan och en vänta in mötet.

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svängrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla.

162 Korta gångar

Kortare sträckor innebär en smalare sträcka då mötande kan upptäcka varandra före den smalare sträckan och en av dem vänta in mötet.

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svängrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla. Vid smalare sträckor behöver det därför finnas andra ytor som kan utnyttjas som vändytor t ex korsande gångstråk.

163 Sittplatser

Sitthöjden kan vara avgörande för om många som har svårt att röra sig ska kunna sätta sig och resa sig.

164 Fri golvyta

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svängrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla.

165 Klädkrokar (HIN)

Boverket rekommenderar att manöverdon och dylikt placeras med centrum 0,80 m över golv för att alla ska nå. Att placera minst en klädkrok på denna höjd säkrar möjligheten för alla att nå den.

166 Hyllor (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att utstickande byggnadsdelar, exempelvis trappor eller kapphyllor, bör markeras tydligt och byggas in eller åtgärdas på annat sätt, för att inte utgöra fara för blinda och synsvaga.

167 Hyllor (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan texten/markeringen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetsstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>. Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

168 Spegel

Att kunna spegla sig för att se att allt är i ordning är en viktig faktor för alla människor. Rätt placering av spegeln i höjddled är därför angeläget.

169 Spegel

Se kriteriet 168

170 Sittplatser

Se kriteriet 163

171 Nivåskillnader

Eftersom det kan krävas högre höjd ut till exempelvis en balkong måste den kompletteras med en avfasning eller en lutande kil som är lite längre.

172 Golvyta

Se kriteriet 164

173 Placering

Receptionen/disken/kassan/informationsplatsen är centralt för alla besökare men speciellt viktigt för personer som har svårt att orientera sig och röra sig. Det kanske inte finns ork för en extra omväg för att man inte hittar. Lätt att hitta innebär att receptionen/disken/kassan/informationsplatsen är väl synlig när man anländer till platsen eller kommit in genom en entré.

174 Ledstråk (HIN)

Se kriteriet 091

175 Ledstråk (HIN)

Se kriteriet 092

176 Belysning (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att belysningen kan vara avgörande för om en synsvage person kan orientera sig eller inte. Den synsvage behöver rätt utformat ljus för att kunna se och läsa, den hörselskadade eller döve för att kunna läsa teckenspråk och läsa på läppar.

Belysningen underlättar dessutom att hitta Receptionen/disken/kassan/ informationsplatsen.

177 Lutning

Det är viktigt att platsen där receptionen/disken/kassan/ informationsplatsen finns är plan. Det finns annars risk för att t ex person i rullstol eller med rollator har svårigheter att stå kvar utan att rulla.

178 Nedsänkbar reception (HIN)

Besökaren kan t ex vara rullstolsburen, ha behov av stolen vid samtalet eller vara kortvuxen. Att kunna mötas och samtala på samma nivå och nå upp för att fylla i eventuella papper är mycket viktigt ur diskrimineringsynpunkt. Det är en del av bemötandet. Genom att inte hela disken är nedsänkt kan olika behov tillgodoses. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN1. §11 Hinder i form av brister i utformning och placering av fast inredning skall undanröjas. Boverket skriver i sitt allmänna råd att fast inredning bör anpassas för att fungera för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

179 Benutrymme

Om det krävs att besökaren ska fylla i några papper bör det finnas plats för benen under skrivskivan. Benen tar ca 60 cm i utrymme på djupet.

180 Glasruta

Eftersom besökare som t ex har svårt att höra kan behöva läsa på läpparna får inte glasrutan hindra detta. Det bästa är om den går att öppna så tillgodoses även de som behöver höra vad som sägs. Dessutom kan det uppstå besvärande reflexer i glaset.

181 Hjälpmedel

Tekniken utvecklas ständigt men exempel på teknik som används idag för att kunna prata med besökaren som har svårt att höra är teleslinga. Teleslinga innebär att ljudet överförs trådlöst från t ex en mikrofon till hörapparat utan störande bakgrundsljud. För personer som inte använder hörapparat kan hörtelefon användas. Om teleslinga installeras vid flera diskar måste de utformas så att s.k. överhörning inte kan ske. Överhörning innebär att en annan besökare med hörapparat kan höra ett samtal som förs i en annan disk.

Det är viktigt att ange om teleslinga finns.

182 Hjälpmedel

Här handlar det om att veta hur olika hjälpmedel fungerar t ex teleslinga, om det finns en lyftanordning, vibrator för brandlarm och dylikt.

183 Ledsagning

Ledsagning av person som har svårt att se går till så att du erbjuder besökaren att hålla i din arm och du går ett halvt steg framför. Ta inte hastigt i besökaren. Lämna aldrig besökaren utan att ge en orientering om var ni befinner er. Vid ledsagning av person som har svårt att röra sig eller svårt att bearbeta och tolka information bör man fråga personen hur han eller hon vill att ledsagningen ska gå till.

184 Ledstråk (HIN)

Ledstråk är en kontinuerlig följd av naturliga och konstgjorda ledytor, varningsytor och valytor mellan start- och målpunkt. Det finns inga andra avbrott än cykelbanor och körbanor. Valyta är en slät yta som markerar att något val måste göras. (Almén och Ståhl).

Ett ledstråk ska vara både kännbart och visuellt. Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Kännbart ledstråk är t ex avvikande struktur på golvet eller en väggyta som är möjlig att följa med teknikkäpp. Visuellt innebär att ledstråket går att se. Boverket skriver i sitt allmänna råd att det ska vara kontrasterande och leda mellan utvalda och strategiska punkter. Kontrastlinjer kan anordnas i golv med avvikande material för blinda och med ljushetskontrast för synsvaga. För personer med utvecklingsstörning underlättas orienteringen av logiska färgsystem. Om väggen eller den avvikande strukturen är kontrasterande fyller den båda funktionerna – både visuellt och kännbart ledstråk.

185 Ledstråk (HIN)

Se kriteriet 092

186 Korsningar

När man kommer till en korsning måste denna markeras genom t.ex. en annan struktur på underlaget. Korsningar kan också markeras med t ex en taktill karta som man kan känna på.

187 Korsningar

Korsningar ska vara markerade med kontrastmarkering eller tydlig skyltning med kontrasterande text/bildsymbol. Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan texten/markeringen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetsstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>. Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

188 Avåkningsskydd späng (HIN)

Avåkningsskydd behövs för att inte t ex rullstolshjulen ska hamna utanför spängen och för att personer som har svårt att se ska kunna följa kanten med teknikkäppen. Avåkningsskyddet är en minst 4 cm hög kant. Det kan också vara ett räcke men placerat 10-30 cm ovanför underlaget.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd när det gäller ramper att rampen ska ha avåkningsskydd.

189 Grind

Det är omöjligt att komma över en stenmur, stängsel eller färist med rullstol eller rollator. Det kan även vara svårt om man går men har svårt att röra sig. Därför måste det finnas en tillräckligt stor grind vid sidan.

190 Grind

Det är olika bredd på olika rullstolar. För att de allra flesta ska komma igenom krävs att det är minst 0,84 meter fri passage. Utomhusrullstolar har större bredd och kräver därmed större fritt passagemått. Passagen mäts mellan den ena grindstolpen på ena sidan och den uppställda grinden på andra sidan.

191 Svängrum grind

Upplösning och spärrning av grinden kräver manöverutrymme för rullstols- och rollatoranvändare. För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svängrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla. Utomhusrullstolar kräver större vändutrymme.

192 Bredd gångyta

Se kriteriet 161

193 Bredd gångyta

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svängrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla. Vid smalare sträckor behöver det därför finnas andra ytor som kan utnyttjas som vändytor t ex korsande gångstråk. Utomhusrullstolar kräver större vändutrymme.

194 Glipor späng

Glipornas bredd är viktig så att inte hjulen på rullstolen eller rollatorn hamnar på tvären mellan gliporna. Det är också viktigt så att inte käppen fastnar mellan.

195 Sittplatser

Sittplatser var 25:e meter gör att många personer med svårt att röra sig ändå kan klara att förflytta sig.

196 Sittplatser

Detta är ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att fasta hinder i gångytor bör, om det inte är möjligt att flytta dem från gångytan, tydligt markeras visuellt och utformas så att de kan upptäckas med teknikkäpp.

Sittplatserna är inte i vägen om de placeras på ett plant underlag utanför gångytan.

197 Sittplatser

Det är angeläget att personer i rullstol kan sitta bredvid sitt sällskap eller att rollatorn kan placeras ur vägen vid sidan om bänken. Platsen måste då ha tillräcklig bredd för rullstolen och rollatorn. Den bör också vara plan eller luta max 2% (1 meter på 50 meter).

198 Markyta (HIN)

Se kriteriet 098

199 Markyta (HIN)

Det finns inga ojämnheter i underlaget som man kan snubbla på. Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 när det gäller gångytor. Boverket skriver i sitt allmänna råd att ojämn markbeläggning som utgör ett hinder för personer i rullstol och med rollator att ta sig fram i gångytor bör bytas ut.

200 Lutning

Det är viktigt att rastplatsen är plan. Det finns annars risk för att t ex person i rullstol eller med rollator har svårigheter att stå kvar utan att rulla.

201 Vändyta

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svängrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla.

För att kunna vända med eldriven rullstol för utomhusanvändning krävs ofta en bredd på minst 2 meter.

202 Bord och bänkar

Personer som har svårt att röra sig t ex personer i rullstol eller med rollator kan inte ta sig in på en bänk som är sammanbyggt med bordet. Om bänken går en bit utanför bordets ben går det lättare att sätta sig. Om bordet dessutom skjuter ut 60 cm längre än bordsbenet går det att köra rullstolen intill och få plats med benen under bordets kortsida.

203 Bord

Utomhusrullstolar är ofta lite högre och det krävs då mer plats på höjden under bordet för att få plats med benen.

204 Grill

Grillbäddens höjd bör inte vara för låg eftersom det kan vara svårt för personer med svårt att röra sig att böja sig ner för långt. Den kan inte heller vara för hög eftersom personer i t ex rullstol inte når så högt och kan ha svårt att lyfta armen.

205 Sittplatser

Om fasta sittplatser är anordnade kommer inte personer i rullstol att kunna sitta tillsammans med andra om det inte är anordnat plats bredvid som är tillräckligt stor.

206 Antal rum

Om något eller några rum har viss anpassning för gäster med allergi så fylls antalet rum i här. Sedan följer ett antal frågor om vad som är anpassat. Då kommer gästen att kunna se hur rummen är och avgöra om det är möjligt att bo i dem utifrån sina besvär.

207 Rök/Djurförbud

208 Formaldehyd

Material och inredning kan avge kemiska ämnen till inomhusluften, ofta är det ämnet formaldehyd. Det kan finnas i importerade möbler med spånskivor eller som brandhämmande ämne i textilier.

Tips: läs mer på www.astmaoallergiforbundet.se/astma_allergi/ och sök på Kemiska emissioner från material.

När det gäller val av material och inredning är det viktigt att fråga efter byggnads- och inredningsmaterial med låga emissionsvärden. Ett tips är att fråga tillverkaren om man mätt emissionsfaktorn för materialet och efter hur många veckor det avger låga halter av ev flyktiga ämnen.

209 Inredning

210 Sängar

Massivt trä innehåller inte formalin och avger därför inte formaldehyd. Ribbotten minskar risken för ansamling av damm.

211 Sängar

212 Madrasser

Stoppning av t ex dun, fjäder och orenat tagel ska inte användas. Det går idag att rena tagel från det allergiframkallande proteinet och i sådana fall kan tagel användas.

213 Sängkläder

Textilier av nöthår och stoppning av t ex dun, fjäder, gethår mm bör inte finnas. Syntetmaterial är det bästa.

214 Sänglinne

Det bästa är material av bomull som inte är behandlad t ex med kemikalier mot skrynkling och smuts. Den ska inte innehålla växtepitel såsom fröskal.

215 Antal rum

Om något eller några rum har viss anpassning för gäster med svårt att höra så fylls antalet rum i här. Sedan följer ett antal frågor om vad som är anpassat. Då kommer gästen att kunna se hur rummen är och avgöra om det är möjligt att bo i dem utifrån sina svårigheter.

216 Vibrator

Om man inte kan höra brandlarmet och inte se det eftersom man sover krävs en vibrator.

217 Brandlarm

När brandlarmet sätter i gång syns det, till exempel genom lampor som blinkar.

När det gäller brandlarm i hygienrum skriver Boverket i enkelt avhjälpst hinder (BFS 2003:19, HIN 1) i sitt allmänna råd att bristfällig larmutrustning bör kompletteras, så att även hörselskadade och döva kan nås av varningssignaler i händelse av brand eller annan fara.

218 Antal rum

Se kriteriet 215

219 Placering

Detta är en uppgift som är viktig att kunna få vid en bokning, eftersom det kan vara svårt för personer som har svårt att röra sig att gå mer än 10 meter.

220 Dörrstängare (HIN)

Om dörren är försedd med dörrstängare blir den för tung att öppna manuellt. Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att dörrar med dörrstängare bör förses med automatisk dörröppnare.

221 Handtag/Lås (HIN)

Manöverdonets placering till dörröppnare kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att olämpligt placerade manöverdon till exempelvis dörröppnare och ringklockor bör flyttas. Boverket rekommenderar att manöverdon och dylikt placeras med centrum 0,80 m över golv för att alla ska nå.

222 Fri golvyta

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Fri yta i rummet bredvid sängen är viktig för att kunna komma i och ur säng och röra sig i rummet. Behovet av yta varierar beroende på rullstolens storlek och om personen måste ha benen utsträckta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla.

223 Eluttag

För att kunna nå eluttaget från rullstol eller med rollator krävs en placering 0,8-0,9 meter över golv. Då behöver besökaren inte böja sig ner och har också möjlighet att nå uttaget. Placera ingen inredning framför uttaget.

224 Personlyft

En personlyft är ett hjälpmedel för att flytta från tex rullstol till säng eller användas i hygienutrymme. Om inte rummet har en fast installerad personlyft finns en flyttbar personlyft på anläggningen som besökaren kan använda. Har inte anläggningen en egen flyttbar personlyft kan i vissa fall lyften hyras in vid efterfrågan. Då måste det anges i kriteriet "Uppmärksamma" så att besökaren vet att man måste efterfråga lyft vid bokningen.

225 Sänghöjd

Höjden på sängen är viktig för att kunna komma i och ur sängen.

226 Nödtelefon

Om det finns larm men personalen saknar instruktioner om hur man ska agera så är det bättre att fylla i att larm saknas.

227 Placering dusch

228 Bärhjälp

229 Personlig service

Besökare som t ex har svårt att röra sig kan ha problem med hand- och armfunktion som kan göra det svårt att skära maten själv eller svårt att bära brickan till bordet.

230 Självbetjäningsskiv (HIN)

Besökare som är rullstolsburna eller kortvuxna måste kunna nå upp till disken och föra med sig brickan. Vid buffébord är det viktigt att kunna se maten och nå den.

231 Typsnitt meny

Se kriteriet 001

232 Textstorlek meny

Vid mätning av bokstäverna skall de stora bokstäverna mätas och anges.

När det gäller skyltning i bebyggd miljö anser Boverket att detta kan vara ett avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att teckenstorleken bör vara anpassad efter läsavståndet och ytan inte ge upphov till reflexer.

233 Kontrast meny

Se kriteriet 002

234 Bild meny

235 Passager

När en person i rullstol ska ta sig till bordet och ta plats krävs ett visst manöverutrymme. Behovet av yta varierar beroende på rullstolens storlek och om personen måste ha benen utsträckta. Flera rullstolsanvändare kan vända på t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla.

En blind person med ledsagare behöver cirka 1,40 -1,50 meters bredd.

Kortare sträckor kan ha mindre bredd, men minst 90 cm.

236 Status skyltning

Om texten på skyltarna inte generellt är kompletterad med bokstäver i antingen upphöjd relief och/eller punktskrift och har tydliga, lättförståliga och välkända symboler är det lämpligt att fylla i "Skyltningen är generellt inte tillgängligt utformad" och gå vidare till nästa underavsnitt.

237 Fri höjd

För att en rullstolsanvändare ska komma intill och under bordet samt få plats med benen behövs fri höjd under bordet på minst 68 cm.

238 Anpassad mat

239 Auditiv information

Det finns information att lyssna på om sakerna eller utställningen.

240 Lättläst

Var fjärde vuxen person i Sverige har svårt att läsa en vanlig text.

En lättläst text kan ha kortare meningar, enklare ord och bilder som är lätta att förstå. Innehållet är ofta konkret och följer en logisk tanke.

Tips: översättning till lättläst svenska kan köpas från

Centrum för lättläst, www.lattlast.se.

I Västra Götaland kan även Centrum för tillgänglig information (CTI) översätta texter: www.bibl.vgregion.se.

241 Taktila kopior

Taktilt innebär att man får ta/känna med händerna på kopior av utställningsföremålen eller att det är tillåtet att känna på originalen. På det sättet kan personer som har svårt att se och svårt att bearbeta och tolka information också

uppleva utställningen.

242 Belysning

Belysning är betydelsefullt för personer som har svårt att se. Är föremålen känsliga för belysning kan ett sätt vara att belysningen går att reglera vid behov.

243 Tekniska funktioner

Boverket rekommenderar att manöverdon och dylikt placeras med centrum 0,80 m över golv för att alla ska nå.

244 Touchknappar

Vid en utskjutande knapp känns det tydligt när man trycker ner den. Touchknappar är svåra att hitta för personer som har svårt att se. Det är också svårt att känna om man har tryckt på knappen tillräckligt.

245 Placering

Genom att alltid placera knapparna på samma sida är de lättare att hitta för personer som har svårt att se och svårt att bearbeta och tolka information.

246 Placering

För att personer som är rullstolsburna eller kortvuxna ska kunna se föremålen eller nå dem om de får vidröras är höjden 80 - 90 cm ovan för golvet viktig.

247 Tillgänglighet

Det får inte stå några saker i vägen utan det måste finnas plats för person i rullstol eller med rollator att både ta sig fram till montern, vara vid montern och ta sig därifrån.

248 Passage

249 Teckentolkning

Teckenspråk är ett visuellt/manuellt språk. Teckenspråk används i direkt kommunikation på samma sätt som hörande använder talspråk. I Sverige använder döva eget språk s.k svenskt teckenspråk eftersom det förekommer olika nationella teckenspråk. (SDR)

Teckentolkning innebär att speciellt utbildade teckentolkar översätter informationen eller det som talas till teckenspråk. Teckentolkar kan beställas på Tolkcentraler. Teckentolkning kan även ske digitalt.

250 Syntolkning

Syntolkning är en målande beskrivning i tal av vad som endast är synbart; färger, former, bakgrund, händelser mm – inte att förväxla med en traditionell guidning.

Den digitala guiden ska förutom den allmänna informationen också innefatta en syntolkning av t ex hur föremålen ser ut, beskrivning av ett konstverk mm.

SRF, De Synskadades Riksförbund, kan ge information om hur man beställer syntolkning.

251 Hörselteknik

Tekniken utvecklas ständigt men exempel på teknik som används idag för att kunna prata med besökare som har svårt att höra är teleslinga. Teleslinga innebär att ljudet överförs trådlöst från t ex en mikrofon till hörapparat utan störande bakgrundsljud. Det finns även bärbara utrustningar som kan användas vid guidning.

252 Guidning

Var fjärde vuxen person i Sverige har svårt att läsa en vanlig text.

En lättläst text kan ha kortare meningar, enklare ord och bilder som är lätta att förstå. Innehållet är ofta konkret och följer en logisk tanke.

253 Svänggrumsyta

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svänggrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla. Rullstolar för utomhusbruk kan kräva större utrymme.

Om det förekommer olika mått utanför och innanför ingången är det lämpligt att ange det mindre måttet.

Svänggrumsytan måste vara plan utanför entrén för att underlätta öppnandet av dörren.

254 Nivåskillnader (HIN)

Boverket skriver i sitt allmänna råd i enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 att mindre nivåskillnader i gångytor bör överbryggas exempelvis med ramper. När det gäller nyanläggning av gångytor finns föreskriften ALM 1,

BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att om det inte är möjligt att undvika att anordna en trappa skall denna kompletteras med en ramp eller en alternativ gångväg som personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga kan använda. Trappor och ramper skall utformas så att även personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga kan förflytta sig säkert. Rampen bör när det gäller nyanläggning vara 1,5 m bred, ha 4 cm höga avåkningskydd om det finns höjdskillnader mot omgivningen och luta högst 1:20 m.

I befintlig miljö får en ramp inte luta mer än 8% och helst inte mer än 5%. Dessutom måste det finnas ett skiljeplan efter 6 m.

Det finns olika sätt att mäta lutningar. Se kriteriet 094

255 Passagemått

Det är olika bredd på olika rullstolar. För att de allra flesta ska komma igenom krävs att det är minst 0,84 meter fri passage. Utomhusrullstolar har större bredd och kräver därmed större fritt passagemått. Passagen mäts mellan karmen på ena sidan och om det finns en dörr fram till dörrbladet när den är uppställd 90 grader.

När det gäller nyanläggning av gångtytor finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att vid öppningar i t ex staket, häckar eller dylikt bör dessa vara minst 0,90 m breda.

256 Golvyta

Se kriteriet 201

257 Öppning

Personer som är rullstolsburna eller kortvuxna ser endast himlen om gluggarna är för högt placerade. Genom att variera öppningsspännat tillgodoses olika behov.

258 Öppning

259 Armstöd

En skiva som stöd för armbågarna underlättar för personer med svårigheter att röra armarna att hålla i kikaren.

260 Benutrymme

261 Räckan

Personer i rullstol får inte hindras av ett räcke i ögonhöjd, utan placeringen av räckan måste medge sikt i detta spann.

262 Golv

Höjden på underlaget är viktig för att kunna komma i och ur för person i rullstol eller med rollator.

263 Tak

Det behövs en tillräckligt stor plats att ställa rullstolen på som är intill golvet och regnskyddad.

264 Utrymme

För att rullstolen/rollatorn ska vara torr måste den även skyddas från sidan och bör då kunna stå innanför vindskyddets väggar.

266 Flytboj

Detta är en säkerhetsåtgärd för personer som har svårt att se och svårt att bearbeta och tolka information.

267 Flytboj

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan texten/markeringen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetsstap och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>. Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

En avvikande färg kan vara till stöd för personer med vissa svårigheter men kan vara omöjlig att skilja ut för personer med svårt att se.

268 Strand

Hårdgjord yta är inte alltid asfalt. En hårdgjord yta innebär att den är så hård att t ex rullstolens eller rollatorns hjul inte

slirar eller sjunker ned i gruset. Detta är ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 när det gäller gångvägar och handikapparkeringsplatser.

Exempel på material som är hårdgjort är förutom asfalt, betongmarkplattor eller släta stenhällar vattnat stenmjöl eller ytbehandlade gångytor i grusgångar.

269 Ramp

Personer som har svårt att röra sig har möjlighet att komma ut i vattnet om det finns en ramp.

270 Nivåskillnader (HIN)

Boverket skriver i sitt allmänna råd i enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 att mindre nivåskillnader i gångytor bör överbryggas exempelvis med ramper.

I befintlig miljö gäller att mindre nivåskillnader bör överbryggas med en ramp som inte får luta mer än 8% och helst inte mer än 5%. Dessutom måste det finnas ett skiljeplan efter 6 m.

Det finns olika sätt att mäta lutningar. Se kriteriet 094

271 Brygga

Två personer som möts med en rullstol som är 70 cm bred behöver egentligen 1,60 m bredd. Det krävs utrymme för händerna på hjulen och fri yta mot vägg och mötande person. Utomhusrullstolar kan vara 80 cm breda. Det måste finnas utrymme mellan stolarna. Detsamma gäller om man möter en person som är blind med ledsagare.

272 Avåkningsskydd (HIN)

Avåkningsskydd behövs för att inte t ex rullstolshjulen ska hamna utanför bryggan och för att personer som har svårt att se ska kunna följa kanten med teknikkäppen. Avåkningsskyddet är en minst 4 cm hög kant. Det kan också vara ett räcke som är placerat 10-30 cm ovanför underlaget.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd när det gäller ramper att rampen ska ha avåkningsskydd.

När det gäller nyanläggning finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att avåkningsskyddet bör vara minst 40 mm högt om det finns höjdskillnader mot omgivningen.

273 Räcke

Räcket underlättar för personer som har svårt att bearbeta och tolka information och de som har svårt att se att orientera sig fram till in- och uppstigningsplatsen. Personer som har svårt att röra sig får ett stöd när man tar sig fram längs bryggan.

274 Kontrast (HIN)

Se kriteriet 089

275 Vändyta

Se kriteriet 201

276 Glipor brygga

Glipornas bredd är viktig så att inte hjulen på rullstolen eller rollatorn hamnar på tvären mellan gliporna. Det är också viktigt så att inte käppen fastnar mellan.

277 Trappa

Om trappan går ner på olika djup kan personer med olika svårigheter välja det djup som man klarar.

278 Ledstång (HIN)

Om ledstången placeras på två höjder kan man nå den om man tar sig ner- och upp för trappan sittande. Det ökar även valmöjligheten om man går ner- och upp för.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att ledstänger bör finnas på båda sidor om trappor. Ledstängerna bör löpa oavbrutet, gå förbi översta och nedersta stegframkanten med minst 30 cm, vara greppvänliga och ha kontrasterande ljushet gentemot omgivande ytor. Det bör vara möjligt att hålla i ledstången även förbi infästningarna.

När det gäller föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader vid nyanläggning skriver boverket i sitt allmänna råd att ledstången bör ha en höjd på 0,90 meter.

279 Ledstång (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

280 Stegdjup

För litet stegdjup innebär svårigheter för personer med svårt att röra sig att få en säker placering av fötterna. När det gäller föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader vid nyanläggning skriver Boverket i sitt allmänna råd att trappstegens djup bör vara minst 0,30 m, mätt i gånglinjen och enstaka trappsteg med avvikande höjd bör inte förekomma.

281 Kontrast trappa (HIN)

Det bör vara en minst 5 cm djup kontrastmarkering. Friktionen skall inte avvika från trappans. Annars finns risk för snubbling.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att trappor bör förses med kontrastmarkering så att synsvaga kan uppfatta nivåskillnaderna, exempelvis genom att framkanten på översta sättsteget och nedersta plansteget i varje trapplopp ges en ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS. Markeringarna bör göras konsekvent inom området.

282 Bredd trappa

Bredden 0,60 m på trappa till bad gör att det går att hålla sig med båda händer om behovet finns.

283 Skyddsräcke

Skyddsräcke på en sida gör det möjligt för personer med olika svårigheter att orientera sig ut på bryggan, känna en säkerhet att inte ramla i på ena sidan samt använda räcket som stöd.

284 Uppställningsplatser

Av säkerhetsskäl behöver plats för rullstol vara minst 2 meter bred.

285 Ledstråk (HIN)

Se kriteriet 091

286 Ledstråk (HIN)

Se kriteriet 092

287 Markering kant

Markeringen är viktig för personer som har svårt att se. Det finns olika sätt att markera kanten. Finns det en överrinningsränna är denna helt acceptabel som kännbar markering.

288 Markering kant (HIN)

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan texten/markeringen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetsstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>. Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19 HIN 1. Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

289 Nivåskillnad

Om vattenytan är i nivå med omgivande golv blir det lättare för personer som har svårt att röra sig att ta sig i och ur bassängen.

290 Handtag

När bubbelpoolen är igång kan det vara svårt att hålla emot vattentrycket om man har svårt att röra sig. Därför behövs handtag att hålla sig fast med.

291 Belysning

Undervattenbelysning minskar besvärande reflexer från vattenytan. Dessutom kan det kännas säkrare när man syns även under vattenytan.

292 Trappa

En del personer som har svårt att röra sig har lättare att använda en trappa än t ex en ramp för att ta sig i och ur bassängen.

293 Trappa

Trappnosar som sticker ut på plansteget innebär risk för snubbling.

294 Lyftanordning

En lyft kan vara både fast och flyttbar. Den behövs för förflyttning när det gäller personer som har svårare rörelsehinder.

295 Djup

Det kan vara svårt för personer som har svårt att röra sig eller är kortvuxna att använda bassängen om man inte kan nå botten.

296 Personlig service

297 Hyllmärkning (HIN)

För att personer som har svårt att se och svårt att bearbeta och tolka information ska hitta hyllmärkningen är det viktigt att den är placerad på samma sätt på varje hylla och är kontrasterande.

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan texten/markeringen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetsstap och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19 HIN 1. Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

298 Textstorlek

Teckenstorlek mäts på versaler. Vid mätning av bokstäverna skall de stora bokstäverna mätas och anges.

När det gäller skyltning i bebyggd miljö anser Boverket att detta är ett avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att teckenstorleken bör vara anpassad efter läsvståndet och ytan inte ge upphov till reflexer.

299 Högtalare

Visuell information betyder att det går att till exempel läsa informationen och/eller att den ges med bilder. Detta gäller t ex vid högtalarinformation eller vid utrop av könummer.

Boverket skriver i sitt allmänna råd om enkelt avhjälpta hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1: att komplettera system med optisk anordning så att hörselskadade och döva kan se signalen eller ta del av information är exempel på anpassning.

300 Bakgrundsmusik

301 Höjd hyllor

Genom denna placering av hyllorna kan många nå utan hjälp, men inte alla. Det är bra att komplettera med personlig service för dem som trots allt inte når.

Det kan underlätta om man tänker på hur varor placeras i en butik t ex samma typ av vara på flera hyllor lodrätt över varandra eller på ett bibliotek att inte böckerna packas för hårt.

302 Djup hyllor

För att kunna nå varor på en hylla när man är t ex rullstolsanvändare eller inte kan lyfta sin arm så högt är djupet viktigt. En annan lösning är att vara mycket noga med att alltid ha varor påfyllda till åtminstone 0,5 m djup.

303 Klädstänger

Genom denna placering av klädstängerna kan många nå utan hjälp, men inte alla. Det är bra att komplettera med personlig service för dem som trots allt inte når.

304 Kassa (HIN)

Vid kassan måste kunderna som är rullstolsburna eller kortvuxna kunna nå upp till disken för att lägga upp varor samt sedan packa ner dem. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

305 Passage

Det är olika bredd på olika rullstolar och rollatorer. Kortare passagesträckor bör ha en bredd på minst 90 cm.

306 Höjd kassa

Boverket tar i enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 upp vikten av att skyltning ska vara placerad på lämplig

höjd för att kunna läsas såväl av personer i rullstol som stående personer med nedsatt syn. Att kunna läsa det inslagna priset på kassaapparaten kräver också en höjd som är anpassad till detta.

307 Kontrast kassa

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan texten/markeringen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetsstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19 HIN 1. Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

308 Siffror kassa

Vid mätning av bokstäverna skall de stora bokstäverna mätas och anges.

När det gäller skyltning i bebyggd miljö anser Boverket att detta är ett avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att teckenstorleken bör vara anpassad efter läsavståndet och ytan inte ge upphov till reflexer.

309 Kundvåg

Placering av inredning som t ex telefon avgör om det är möjligt att använda dem. De ska kunna nås av t ex rullstolsanvändare. Detta är ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Kundvågar är också viktiga att nå för alla.

310 Kundpåsar

311 Starka dofter

Om kunder som är allergiska inte behöver passera varor som är starkt doftande eller växter som kan utlösa allergiska besvär kan man ändå handla sina basvaror och betala.

312 Basvaror

Personer som t ex har svårt att se eller svårt att bearbeta och tolka information har möjlighet att hitta sina varor om de inte flyttas runt i butiken.

313 Kundvagn

Det finns speciella kundvagnar för rullstolsburna kunder. Dessa har en höjd som gör att kunden når att plocka i och ur varor samt når till handtaget. Det finns också modeller med särskilda fästordningar till rullstolen.

314 Kundvagn

315 Placering kundvagn

Många som har svårt att röra sig har svårt att förflytta sig långa sträckor därför bör kundvagnarna helst finnas max 10 m från entrén.

316 Ombud

Det är samma behov av tillgänglighet för att kunna nyttja dessa funktioner. Använd samma kriterier som fyllts i för butiken för att informera om tillgängligheten. Om butiken inte har ombudsfunktion går det bra att helt hoppa över detta kriterium.

317 Golvyta provhytt

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svängrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla. Dessutom kan det kräva att man måste backa flera gånger för att ta sig igenom t ex en dörröppning och det finns risk att rullstolen skrapar emot väggar och dörrkarmar. Kunder som använder rollator har också behov av en fri yta för att kunna manövrera sin rollator.

318 Sittplats

För att kunna prova kläder när man har ett rörelsehinder finns det ofta behov att kunna sitta ner och ha mer plats på sidorna för att få på och av sig kläderna.

319 Bänk

Om bänken är bred underlättar det för kunder som har behov av att ta upp foten på bänken för att kunna t ex dra på byxan.

320 Stödhandtag

Ofta kan personer som har svårt att röra sig vara starka i en sida och svaga i den andra. Genom att stödhandtag finns på båda sidor kan man välja det handtag som fungerar bäst. Höjden gör att de går att nå från rullstol eller sittbänken.

321 Platser rullstol

Personer som använder rullstol har samma behov av att kunna välja plats och sitta bredvid sitt sällskap som andra. Det finns olika lösningar där sittplatser vid behov kan göras om till plats för rullstol. Om det inte finns några fasta bänkar är det lättare att arrangera så att det finns möjlighet att sitta på olika ställen i lokalen.

322 Platser rullstol

Om lokalen är uppbyggd med stor lutning, avsatser eller trappor kan man möjliggöra att ta sig till någon del genom att komplettera med ramp eller hiss.

Det finns olika sätt att mäta lutningar. Se kriteriet 094

323 Platser rullstol

324 Passagebredd

325 Fri höjd

326 Räckan

327 Åskådarutrymmen

328 Åskådarutrymmen

329 Åskådarutrymmen

Det finns olika sätt att mäta lutningar. Se kriteriet 094

330 Teckentolkning

Teckentolkning innebär att speciellt utbildade teckentolkar översätter informationen eller det som talas till teckenspråk. Teckentolkar kan beställas på Tolkcentraler. Teckentolkning kan även ske digitalt.

331 Hörselteknik

I Boverkets byggregler (BBR 3:126) anges att samlingslokal skall utrustas med teleslinga, IR-system eller annan teknisk lösning som möjliggör för personer med hörselskada att ta del av det som sägs.

Genom teleslingan överförs ljudet trådlöst via mikrofon till hörapparaten utan störande bakgrundsljud. Det finns både flyttbara och fasta teleslingor. Den fast installerade teleslingan fungerar oftast bäst. Det är emellertid vanligt att personer med hörselskada möts av ej fungerande utrustning eller personal som inte vet hur den fungerar. Det bör finnas en ansvarig person som också regelbundet kontrollerar att tekniken fungerar.

Högtalare och mikrofon är inget alternativ till teleslinga.

På hörselskadades riksförbunds hemsida www.hrf.se kan man läsa mer om hörseltekniska hjälpmedel.

332 Textmaskiner

Exempel på textmaskiner/digitala displayer.

Textmaskin finns t ex på Göteborgsoperan och gör att det går att läsa vad som framförs på scenen.

Stockholms stadsteater har i samarbete med HRF och DHB tagit fram ett textningssystem som skall öka möjligheterna för döva och hörselskadade att ta del av föreställningarna. Som publik får man med sig in i salongen en egen liten trådlös display att hålla i handen. Skådespelarnas repliker är inprogrammerade i förväg och presenteras på displayerna allteftersom pjäsen framskrider.

333 Syntolkning

Se kriteriet 250

334 Podium

Det är viktigt att även podiet innesluts i hörslingan så att en föreläsare som är hörselskadad kan höra t ex frågor från publiken.

I Boverkets byggregler (BBR 3:126) anges att samlingslokal skall utrustas med teleslinga, IR-system eller annan teknisk lösning som möjliggör för personer med hörselskada att ta del av det som sägs.

335 Kontrast podium

Det är viktigt både för publiken och den som står på podiet att kanten går att se och då bör den ha en ljushetskontrast. En avvikande färg kan vara till stöd för personer med vissa svårigheter men kan vara omöjlig att skilja ut för personer med svårt att se.

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan texten/markeringen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>.

Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

336 Nivåskillnad podium

En föreläsare, artist eller publik som ska komma upp på podiet kan ha svårt att röra sig. Då måste det finnas ramp eller hiss.

337 Tidningskäppar

De ska kunna nås av t ex rullstolsanvändare och höjden 80 cm gör det möjligt att nå även om man inte orkar lyfta armen så högt.

338 Förstoringslampa

Förstoringslampa är en läslampa med förstoringsglas.

339 Anpassad dator

Det finns dator som gör om vanlig text till talad text och till punktskrift. Datorn kan förstora text och det går att ändra färg och kontrast på texten och bakgrunden så att bokstäverna syns bättre.

340 Anpassad stol

341 Anpassat bord

Bordet bör kunna sänkas till 60 cm men också vara möjligt att höja för de som behöver mer plats på höjden under bordet. För att det ska kunna gå att komma under med benen när man har rullstol krävs dessutom en fri yta mellan bordsbenen på minst 80 cm.

342 Höjd bord

Måttet gäller det fria utrymmet. Har bordet en sarg eller kant så ska måttet till sargen eller kanten anges.

De allra flesta rullstolsanvändare kommer under med benen om det finns fri yta under bordet på minst 68 cm. Det kan bli svårigheter för vissa elektriska rullstolar för begränsad utomhusanvändning att komma under med joy-sticken. Måttet är emellertid anpassad för att tillgodose både rullstolsanvändare och personer som sitter på vanlig stol. För att det ska kunna gå att komma under med benen när man har rullstol krävs dessutom en fri yta mellan bordsbenen på minst 80 cm.

Bord utan sarg eller med tunn sarg ger mer fritt utrymme under.

Utomhus krävs högre bordshöjder (75 cm) eftersom det finns elektriska rullstolar för utomhusbruk som är högre.

343 Höjd funktioner

De funktioner som finns i biblioteket bör kunna nås och användas även av besökare som använder rullstol.

344 Passage lånedisk

345 Bokinkast

Placering av fast inredning och funktioner avgör om det är möjligt att använda dem. De ska kunna nås av t ex rullstolsanvändare. Boverket anger i enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 att ett enkelt avhjälpt hinder även gäller annan inredning som t ex telefon.

Det plana underlaget gör att rullstolen eller rollatorn inte rullar iväg medan man lägger in böckerna. Med plant underlag menas att en gångyta bör vara så horisontell som möjligt eftersom en långslutning på mer än 1:50 kan vara svår att använda för personer med nedsatt rörelseförmåga.

346 Ljudformat

Ljudformat kan vara t ex en talkasset eller digitalt medium.

347 Lättläst

Se kriteriet 240

348 Punktskrift

Punktskrift är bokstäver som är uppbyggda av kombinationer av sex upphöjda punkter, som kan läsas med fingrarna.

Tips: utskrifter i punktskrift kan köpas från

IRIS Intermedia AB, Kristiansbergsvägen 5, 737 30 Fagersta.

Tel 0223-424 20, Fax 0223-490 77, e-post tava@enter.iris.se.

349 Diskett/CD-rom

Personer med olika svårigheter att ta del av textbaserad information kan i vissa fall med hjälp av dator läsa informationen.

350 Skydd

351 Växter

Se kriteriet 150

352 Huvudstråk

Kännbart stråk innebär t ex avvikande struktur på underlaget som är möjlig att följa med teknikkäpp. Det kan också vara en fri väggyta som går att följa och där ingenting står i vägen. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att det kan vara avvikande struktur t ex tydliga kännbara plattor i asfaltsyta eller släta plattor i gatstensyta. Ett kännbart ledstråk kan också vara kanten mellan grusgången och gräsmattan.

353 Huvudstråk

Visuellt ledstråk innebär att ledstråket går att se. Boverket skriver i sitt allmänna råd att det ska vara kontrasterande och leda mellan utvalda och strategiska punkter.

354 Räcken

Räckenas olika höjd gör att barn i olika åldrar och längd kan använda räcket. Rullstolsanvändare har möjlighet att välja höjd.

När det gäller föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader vid nyanläggning skriver Boverket i sitt allmänna råd att ledstången bör ha en höjd på 0,90 meter och när det gäller ramper även på en höjd av 0,70 meter.

355 Patientplats

Myndigheternas (SSI – Strålskyddsinstitutet) rekommenderade försiktighetsprincip:

”Om åtgärder, som generellt minskar exponeringen, kan vidtas till rimliga kostnader och konsekvenser i övrigt bör man sträva efter att reducera fält som avviker starkt från vad som kan anses normalt i den aktuella miljön. När det gäller nya elanläggningar och byggnader bör man redan vid planeringen sträva efter att utforma och placera dessa så att exponeringen begränsas”

356 El/Magnetfält

Myndigheternas (SSI – Strålskyddsinstitutet) rekommenderade försiktighetsprincip:

”Om åtgärder, som generellt minskar exponeringen, kan vidtas till rimliga kostnader och konsekvenser i övrigt bör man sträva efter att reducera fält som avviker starkt från vad som kan anses normalt i den aktuella miljön. När det gäller nya elanläggningar och byggnader bör man redan vid planeringen sträva efter att utforma och placera dessa så att exponeringen begränsas”

357 Rumsnummer

Det är viktigt för personer som har svårt att se att kunna känna att man är vid rätt rum. Relief innebär minst 1 millimeters upphöjda enstaka bokstäver/siffror som går att känna med fingrarna. Detta är ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att skyltar bör vara kompletterade med bokstäver i antingen upphöjd relief eller punktskrift eller båda.

Om det inte är en boendeanläggning; rekommenderas att inte fylla i detta kriterie.

358 Lättläst

Se kriteriet 240

359

Detta kriterie syns inte för besökaren utan är till för att länka förbi ett avsnitt om det inte finns på den aktuella anläggningen. Lägg inte till bilder eller fritext under detta kriterie.

360 Handfat

361 Rullstolsplats färja

Varje rullstolsplats ska vara minst 80 cm bred och 120 cm lång och det ska vara möjligt att ta sig fram till platsen med rullstol.

364 Fasta föremål (HIN)

Placeringen av fasta föremål är viktig för personer som har svårt att se. Föremålen utgör en klar säkerhetsrisk om de är placerade i gångytan eller om de är högt sittande och placerade på lägre höjd än 2,2 meter utan att vara markerade. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd bl a att fasta hinder i gångytor bör flyttas. Om det inte är möjligt bör de tydligt markeras visuellt och utformas så att de kan upptäckas med teknikkäpp.

365 Hjälpmedel

Exempel på sådana hjälpmedel kan vara specialtyglar vid ridning, golfklubbor med tjockare skaft, instrument såsom enhandsblockflöjt, bowlingrännor, drejskiva för olika arbetsställningar m m.

366 Reserverad plats

Om det finns en plats vid brygga som är utformad så att personer med svårt att röra sig lättare kan ta sig upp på bryggan och/eller det finns en lyftanordning bör denna plats reserveras och tillstånd erhållas från hamnkontoret.

367 Markering plats

Den reserverade platsen för person med svårt att röra sig ska vara synbar vid angöring. Genom att flaggan/skylden har kontrast syns den bättre.

Kontrast är en stor skillnad i ljushet. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetsstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>.

368 Markering brygga

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan texten/markeringen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetsstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>.

Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

369 Textstorlek brygga

När det gäller skyltning i bebyggd miljö anser Boverket att detta kan vara ett avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att teckenstorleken bör vara anpassad efter läsavståndet och ytan inte ge upphov till reflexer.

370 Lyftanordning brygga

372 Gap ramp

Gap eller springa kan orsaka att personer fastnar med käpp eller rullstols-/rollatorhjul.

373 Höjd arbetsbänk

Måttet gäller det fria utrymmet. Har bänken en sarg eller kant så ska måttet till sargen eller kanten anges.

De allra flesta rullstolsanvändare kommer under med benen om det finns fri yta under bordet på minst 0,68 m. Det kan bli svårigheter för vissa elektriska rullstolar för begränsad utomhusanvändning att komma under med joy-sticken. Måttet är emellertid anpassad för att tillgodose både rullstolsanvändare och personer som sitter på vanlig stol.

374 Utrymme arbetsbänk

För att person i rullstol ska kunna köra intill bänken och komma under med benen krävs utrymme under som inte hindrar benen och är tillräckligt brett för rullstolens fotplattor.

375 Arbetshöjd

Gästen kan t ex vara rullstolsburen eller kortvuxen och ha behov av en lägre bänk. Genom att inte hela bänken är nedsänkt kan olika behov tillgodoses.

376 Svänggrumsyta arbetsbänk

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svänggrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla. Dessutom kan det kräva att man måste backa flera gånger och det finns risk att rullstolen skrapar emot väggar och skåp.

378 Höjd tvättmaskin

Personer som har svårt att röra sig/använder rullstol kan ha problem med att böja sig för långt ned och sedan komma upp igen samtidigt som luckan inte får vara för högt upp och bli svår att nå.

379 Höjd torktumlare

Personer som har svårt att röra sig/använder rullstol kan ha problem med att böja sig för långt ned och sedan komma upp igen samtidigt som luckan inte får vara för högt upp och bli svår att nå.

380 Reglage tvättmaskin

Personer som har svårt att se hittar rätt reglage genom att känna på markeringarna som ska vara upphöjda minst 1 millimeter.

381 Reglage torktumlare

Personer som har svårt att se hittar rätt reglage genom att känna på markeringarna som ska vara upphöjda minst 1 millimeter.

382 Svänggrumsyta tvättmaskin

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svänggrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla. Dessutom kan det kräva att man måste backa flera gånger och det finns risk att rullstolen skrapar emot väggar och maskin.

383 Svänggrumsyta torktumlare

Se kriteriet 382

384 Myntinkast

Myntinkastet ska inte placeras för nära ett innerhorn eller för högt, för då når inte personer i rullstol och det blir även svårt för kortvuxna.

389 Kortläsare funktioner (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att olämpligt utformade handtag och lås bör bytas ut mot sådana som kan hanteras av personer med nedsatt styrka eller nedsatt grip- eller precisionsförmåga.

Om det inte finns någon kortläsare kan man välja att inte fylla i något alls här och även hoppa över de övriga kriterier som rör kortläsaren och gå vidare till kriterie 121.

390 Kortläsare höjd (HIN)

Placering av kortläsarens funktioner avgör om det är möjligt att använda den. De ska kunna nås av t ex rullstolsanvändare och kortvuxna. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

391 Kortläsare komma intill (HIN)

Kortläsaren ska inte vara placerad så att utrymmet framför den är för trångt och saker står i vägen. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

392 Kortläsare kontrast

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan funktionen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>.

Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta text och markeringar.

393 Angöringsplats vid hållplats

Enligt lagen måste det finnas en angörings- eller handikapparkeringsplats inom 25 meters gångavstånd från en tillgänglig entré. Många personer klarar inte att gå 25 meter och därför rekommenderas ett avstånd på max 10 meter

från hållplatsen.

394 Kantstenshöjd

Kantstensens höjd är avgörande för att möjliggöra en så plan påstigning på bussen som möjligt. Om det finns ramp på bussen blir lutningen inte så brant.

395 Ledstråk hållplats taktilt (HIN)

Taktilt eller kännbart ledstråk innebär t ex avvikande struktur på underlaget som är möjlig att följa med teknikkäpp. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att det kan vara avvikande struktur t ex tydliga kännbara plattor i asfaltsyta eller släta plattor i gatstensyta.

396 Ledstråk hållplats utmed (HIN)

Taktilt eller kännbart ledstråk innebär t ex avvikande struktur på underlaget som är möjlig att följa med teknikkäpp. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att det kan vara avvikande struktur t ex tydliga kännbara plattor i asfaltsyta eller släta plattor i gatstensyta.

Ledstråket minskar risken att personer kommer för nära gatan och skadas av bussen.

397 Ledstråk hållplats utmed (HIN)

Ledstråk är en kontinuerlig följd av naturliga och konstgjorda ledyor, varningsytor och valytor mellan start- och målpunkt. Valyta är en slät yta som markerar att något val måste göras. (Almén och Ståhl). Visuellt innebär att ledstråket går att se.

Ledstråket minskar risken att personer kommer för nära gatan och skadas av bussen.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att det ska vara kontrasterande och leda mellan utvalda och strategiska punkter. En ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS (Natural Colour System) gör det möjligt för många synsvaga att uppfatta en markering.

398 Lutning hållplats

När det gäller nyanläggning av gångytor finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att en gångyta bör vara så horisontell som möjligt eftersom en längslutning på mer än 1:50 kan vara svår att använda för personer med nedsatt rörelseförmåga.

399 Yta hållplats (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd bl a att ojämn markbeläggning som utgör hinder för personer i rullstol och med rollator att ta sig fram i gångytor bör bytas ut, exempelvis genom att ett stråk med jämnare markbeläggning fälls in.

400 Hållplatsstorlek

Två personer som möts med en rullstol som är 70 cm bred behöver minst 1,60 m bredd. Det krävs utrymme för händerna på hjulen och fri yta mot vägg och mötande person. Det måste finnas utrymme mellan stolarna. Detsamma gäller om man möter en person som är blind med ledsagare. Vid en hållplats krävs större område eftersom människor står och väntar och det kan vara risk att komma för nära gatan.

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla. Dessutom kan det kräva att man måste backa flera gånger.

401 Höjd tidtabell (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att skyltning bör vara placerad på lämplig höjd för att kunna läsas och höras såväl av personer i rullstol som av stående personer med nedsatt syn. Den bör placeras där man förväntar sig att den ska finnas och så att man kan komma tätt intill.

402 Realtidsinformation

Realtidsinformation kan underlätta för personer med olika svårigheter att få information om avgångs- och ankomsttider.

403 Väderskydd

Väderskydd är viktigt för personer med svårt att röra sig pga svårigheter att skydda sig mot olika vädertyper och ökad risk för avkyllning.

404 Bänk väderskydd

Det kan vara avgörande för personer som har svårt att röra sig att bänken inte är för låg. När det gäller tillgänglighet vid nyanläggning på allmänna platser och inom andra områden än byggnader finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att en sittplats bör ha sitthöjden 0,45 - 0,50 meter.

405 Bänk armstöd

Armstöd kan behövas både för att kunna sätta sig och resa sig samt för att hålla balansen. När det gäller tillgänglighet vid nyanläggning på allmänna platser och inom andra områden än byggnader finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att armstödshöjden bör vara 0,70 meter och ha armstöd med framkant som går att greppa om. Armstöden bör nå förbi sittyttans framkant.

406 Bänk utan väderskydd

Det kan vara avgörande för personer som har svårt att röra sig att bänken inte är för låg. När det gäller tillgänglighet vid nyanläggning på allmänna platser och inom andra områden än byggnader finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att en sittplats bör ha sitthöjden 0,45 - 0,50 meter.

407 Nivåskillnad väderskydd

408 Närområdeskarta

410 Cykelbana hållplats

411 Storlek väderskydd

412 Gatubelysning

413 Belysning hållplats

Avser inte gatubelysning.

414 Belysning väderskydd

415 Stol informationsplats

416 Kösystem

417 Akustiskt könummer

418 Visuellt könummer

419 Rännadal (HIN)

Rännadalar kan utgöra snubbelrisk för personer som har svårt att se och röra sig. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 som skriver i det allmänna rådet att rännadalar som utgör hinder för personer i rullstol och med rollator bör täckas över så att ytan blir jämn eller bytas ut mot t.ex. avrinningsgaller eller rännadalar som utan svårighet kan passeras.

Rännadalen har inte en skålad och grund utformning vilket gör att den svår att passera med rullstol och rollator samt för personer med svårt att se.

Denna typ av rännadal fungerar bättre att ta sig över för personer med svårt att röra sig än många mer moderna rännadalar.

420 Kontrast kantsten (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att kantstenar på trottoarer, stolpar i gångbanor, fallkanter och andra detaljer bör kontrastmarkeras för att underlätta för synsvaga och personer med utvecklingsstörning att urskilja detaljer.

En ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS gör det möjligt för många synsvaga att uppfatta markeringen.

421 Sidolutning ute (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

Boverket skriver i sitt allmänna råd att tvärlutningen inte bör vara mer än vad som krävs för erforderlig vattenavrinning och inte överstiga 1:50,

för att inte utgöra fara för personer med dålig balans, för att synsvaga och blinda inte ska tappa orienteringen och för att personer i rullstol eller med rollator ska kunna ta sig fram. Samma anges när det gäller nyanläggning av gånggytor (ALM 1, BFS 2004:15).

422 Korsning avfasning (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

Boverket skriver i sitt allmänna råd att nivåskillnader vid övergångsställen och andra gångpassager bör avfasas till 0-kant för att öka möjligheterna för personer i rullstol eller med rollator att ta sig upp och ner för trottoarkanten.

Avfasningen bör, om plats finns, inte ha större lutning än 1:12 och bredden bör vara 90–100 cm. Vid sidan av avfasningen bör kantstenen ligga kvar så att synskadade kan ta ut riktningen över gatan. Avfasningen bör ha jämn och halkfri yta.

423 Korsning kantsten (HIN)

Anledningen till att frågan om trottoarkant ställs i både kriterium 422 och 423 är att personer som har svårt att se har hjälp av en trottoarkant och personer med svårt att röra sig hindras av trottoarkant.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

Boverket skriver i sitt allmänna råd att om det finns en avfasning så ska det vid sidan av avfasningen ligga kvar kantsten så att synskadade kan ta ut riktningen över gatan.

424 Övergångsställe kontrast (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

Boverket skriver i sitt allmänna råd att strategiska punkter, t.ex. övergångsställen och upphöjda gångpassager över gator bör kontrastmarkeras så att synsvaga, blinda och personer med utvecklingsstörning lättare skall kunna ta sig fram. Kontrastmarkering kan exempelvis anordnas genom att material med avvikande struktur och ljushet fälls in i markbeläggningen, t.ex. tydligt känbara plattor asfaltyta eller släta plattor i gatstensyta. Markbeläggningen bör utformas så att den inte medför snubbelrisk. En ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS gör det möjligt för många synsvaga att uppfatta markeringen. För personer med utvecklingsstörning underlättas orienteringen av logiska färgsystem.

425 Övergångsställe taktilt (HIN)

426 Pollare

Pollaren ger blinda med teknikkäpp en bekräftelse på att de är vid övergångsstället. Den syns bra mot marken och mot snö om den är mörkt ljushetskontrasterande. Ovansidan ska vara försedd med anvisningar i relief som ger den synskadade information om antalet filer, refuger och gångriktningar. Pollaren ska vara placerad ett steg in (ca 60 cm) från kanten av körbanan så att man kan söka pollarna stående på trottoaren.

427 Ledstråk gångytor visuellt

Ledstråk är en kontinuerlig följd av naturliga och konstgjorda ledytor, varningsytor och valytor mellan start- och målpunkt. Det finns inga andra avbrott än cykelbanor och körbanor. Valyta är en slät yta som markerar att något val måste göras. (Almén och Ståhl).

428 Ledytor gångytor taktilt

Ledstråk är en kontinuerlig följd av naturliga och konstgjorda ledytor, varningsytor och valytor mellan start- och målpunkt. Det finns inga andra avbrott än cykelbanor och körbanor. Valyta är en slät yta som markerar att något val måste göras. (Almén och Ståhl). Ledstråket kan vara t ex en mur, kant, vägg eller liknande men det får inte vara några hinder i vägen eller avbrott längre än 1 meter.

429 Riktning efter korsning

Genom att ange riktningen till angivet mål för gångsträckan underlättas orienteringen för personer som har svårt att se.

430 Alternativ väg längd o lutning

Genom att ange riktningen till angivet mål för gångsträckan underlättas orienteringen för personer som har svårt att se.

431 Djup arbetsbänk

432 Reglage tvättmaskin

433 Instruktion tvättmaskin

434 Instruktion tvättmaskin

435 Reglage torktumlare

436 Instruktion torktumlare

437 Instruktion torktumlare

438 Svängrumsyta kök

439 Avställningsytor

440 Placering kyl

441 Reglage diskmaskin

442 Reglage diskmaskin

443 Instruktion diskmaskin

444 Instruktion diskmaskin

445 Placering diskmaskin

446 Utrymme diskho

447 Arbetshöjd diskho

448 Djup under diskho

449 Utrymme spishäll

450 Arbetshöjd spishäll

451 Djup spishäll

452 Placering spishäll

453 Reglage spishäll

454 Reglage spishäll

455 Reglage spishäll

456 Ugn

457 Ugn avlastningsskiva

458 Ugnens nedre kant

459 Reglage ugn

460 Reglage ugn

461 Instruktion ugn

462 Placering ugn

463 Mikro lucka

464 Mikro avlastningsskiva

465 Mikro placering

466 Reglage mikro

467 Reglage mikro

468 Instruktion mikro

469 Instruktion mikro

470 Mikro placering

471 Lådor och skåp

472 Lådor och skåp

473 Eluttag

474 Städskåp

475 Städskåp placering

476 Sopsorteringsplats

477 Sopsorteringsplats

478 Kontrast sopsortering

479 Sopinkast placering

480 Sopsortering punktskrift

481 Sopsortering bildsymbol

482 Svängrum vid tandläkarstol

För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svängrumsyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter, men inte alla. Dessutom kan det kräva att man måste backa flera gånger för att vända. För att stödja en gående person som har svårt att röra sig eller ledsaga en person som är blind krävs också tillräckligt svängutrymme.

483 Sitthöjd tandläkarstol

Sitthöjden kan vara avgörande för om många som har svårt att röra sig ska kunna sätta sig och resa sig.

484 Svängbar stol

Genom att stolen är svängbar kan patienter som har svårt att röra sig lättare komma i och ur stolen.

485 Armstöd

Genom att armstödet kan flyttas undan kan patienter som har svårt att röra sig lättare komma i och ur stolen. Det varierar vilken sida patienten är starkast respektive svagast i, därför måste armstödet kunna flyttas på båda sidor.

486 Fri yta intill stol

Det måste finnas plats på båda sidor om tandläkarstolen för att hjälpare ska kunna stå där och för att rullstolen ska kunna köras in bredvid stolen. Det varierar vilken sida besökaren är starkast respektive svagast i, därför måste det finnas tillräcklig plats på båda sidor.

487 Personlyft tandvård

En personlyft är ett hjälpmedel för att flytta från tex rullstol till tandläkarstol. Om inte rummet har en fast installerad personlyft finns tillgång till en flyttbar personlyft. Finns inte en egen flyttbar personlyft kan i vissa fall lyften hyras in vid efterfrågan. Då måste det anges i kriteriet "Uppmärksamma" så att patienten vet att man måste efterfråga lyft vid bokning av tid.

B:1:01 Dörröppning hiss (HIN)

En automatisk skjutdörr är den bästa lösningen för både personer som har svårt att röra sig p g a att det blir lättare att ta sig i och ur hissen och för personer med svårt att se finns ingen risk att få dörren på sig. Passagetiden behövs för att hinna i och ur hissen.

Ett manöverdon används att trycka på för att automatiskt öppna en dörr. Om manöverdonet är långt passar det höjdmässigt för både rullstolsburna och gående personer. Manöverdonets placering till dörröppnare kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att olämpligt placerade manöverdon till exempelvis dörröppnare och ringklockor bör flyttas. Manöverdon till dörröppnare bör i höjd- och sidled placeras så att de lätt kan nås från rullstol. En lämplig placering är med centrum 80 cm från marken och minst 70 cm, men gärna 100 cm, från hörn eller dörrblads framkant i ogynnsammast läge. Det är viktigt att manöverknapparna kontrastmarkeras.

B:1:02 Yta vid hiss

Om svänggrummysytan är olika stor på olika våningsplan ange storleken på den minsta svänggrummysytan. För att vända med rullstolar krävs visst utrymme. Det benämns vändyta eller svänggrummysyta. Flera rullstolsanvändare kan vända på mindre utrymme t ex 1,5 x 1,5 meter men inte alla. Dessutom kan det kräva att man måste backa flera gånger för att ta sig igenom t ex en dörröppning och det finns risk att rullstolen skrapar emot väggar och dörrkarmar.

B:1:03 Panel hiss (HIN)

Placering av manöverpanel kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att olämpligt placerade manöverpaneler i och utanför hissar bör flyttas. Manöverpanelers läge har betydelse för om rullstolsburna kan nå dem. För lämplig utformning och placering av manöverpaneler se Svensk standard för hissar (SS-EN 81-70).

B:1:04 Hörn vid hiss (HIN)

Placering av manöverpanel kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

B:1:05 Passagemått hissdörr

Det är olika bredd på olika rullstolar. För att de allra flesta ska komma igenom krävs att det är minst 0,84 meter fri passage. Passagen mäts mellan den ena dörrkarmen på ena sidan och den uppställda dörren på andra sidan.

B:1:06 Korgmått hiss

Korgmåtten finns angivet i Svensk standard för hissar; SS-EN 81-70(1) typ 3.

B:1:07 Knappar i hiss(HIN)

Placering av manöverpanel kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att olämpligt placerade manöverpaneler i och utanför hissar bör flyttas. Manöverpanelers läge har betydelse för om rullstolsburna kan nå dem. För lämplig utformning och placering av manöverpaneler se Svensk standard för hissar SS-EN 81-70.

Boverket anger lämplig höjd för manöverdon i allmänhet till centrum 80 cm från underlaget. Dock är det acceptabelt med en höjd mellan 90 och 120 cm för manöverpanelen avseende just hissar.

B:1:09 Panel i hiss (HIN)

En utvinklad manöverpanel t ex i hiss innebär att panelen lutar ca 45 grader i vågrät riktning så att både sittande och stående personer kan använda panelen.

Placering av manöverpanel kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Utformningen är viktig för personer med nedsatt syn och för personer med utvecklingsstörning.

B:1:10 Larminstr. hiss (HIN)

Bildsymbolen gör det möjligt för flera att förstå funktionen. Den kan exempelvis vara utformad som en klocka på larmknappen. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att skylten i vissa fall bör vara kompletterad med tydliga, lättförståeliga och välkända symboler.

B:1:11 Upphöjda knappar hiss

Man skall kunna känna att knappen trycks in, dvs touchknappar är inte godtagbara. Utformningen av manöverpanel kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Utformningen är viktig för personer med nedsatt syn och för personer med utvecklingsstörning. Knappen för entréplan bör ha avvikande form och ljushet.

B:1:12 Storlek knappar hiss

För personer med svårt att röra sig och svårt att se behövs knappar som går lätt att hitta samt att sätta fingret på.

B:1:13 Knappar hiss (HIN)

Utformningen av manöverpanel kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Utformningen är viktig för personer med nedsatt syn och för personer med utvecklingsstörning. Knappen för entréplan bör ha mot omgivningen avvikande form och ljushet.

B:1:14 Ledstång hiss

En ledstång är både ett balansstöd för personer som har svårt att röra sig under färd med hissen och när man trycker på hissknappen samt som orientering för personer som har svårt att se.

B:1:15 Optisk signal hiss (HIN)

Med visuell information menas olika typer av synbar information om var hissen befinner sig, t ex en digital information som följer våningsplanen eller textbaserad information i form av exempelvis siffror på hissdörrarna.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att fast inredning bör anpassas för att fungera för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga. Exempel på sådan anpassning är att komplettera system med talförbindelse och optisk anordning så att hörselskadade och döva kan ta del av informationen.

B:1:16 Akustisk info hiss (HIN)

Med akustisk information menas olika typer av hörbar information om var hissen befinner sig och vad som finns på aktuellt våningsplan.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att komplettera system med talförbindelse är ett exempel på anpassning.

B:1:17 Nivå hiss

Om det blir en nivåskillnad mellan hiss och golv kan detta utgöra ett hinder för personer med svårt att röra sig att ta sig i eller ur hissen. Dessutom utgör det en snubbelrisk för personer med svårt att se.

B:1:18 Placering hiss

Detta är en säkerhetsfråga. När någon, som har svårt att se eller svårt att röra sig kommer ut ur hissen, är risken stor att ramla eller köra utför trappan. Är hissdörrens placering vid nedåtgående trappa kan man sätta upp en säkerhetsanordning framför trappan.

B:1:19 Sittplats hiss

Sitthöjden kan vara avgörande för om någon som har svårt att röra sig ska kunna sätta sig och resa sig. Uppfällbar sittplats ger samtidigt utrymme för person i rullstol.

B:1:20 Larm hiss

Placeringen gör att larmet är lätt att hitta för personer som har svårt att se eller svårt att bearbeta och tolka information.

B:1:21 Larm hiss (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

B:1:22 Larm hiss (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att ett sätt kan vara att förse knappsetsen med ljushetskontrast för att personer med nedsatt syn ska kunna använda knappsetsen. Detta underlättar även för personer med svårt att bearbeta och tolka information.

B:1:23 Larminstr. hiss (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd följande: Skylten bör vara kompletterad med bokstäver i antingen upphöjd relief eller punktskrift eller båda för att fungera för personer med exempelvis nedsatt syn.

B:1:24 Larminstr. hiss (HIN)

Lättläst svenska kan enklare förstås av personer som har svårt att tolka och bearbeta information samt svårt att höra. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd följande: Skyltning bör vara lättbegriplig och lättläst.

B:1:25 Larm hiss (HIN)

Akustisk signal kan handla om en hörbar signal eller talad information som talar om att larmet är uppfattat. Det gör det möjligt för personer med svårt att se och svårt att bearbeta och tolka information att veta att larmet gått fram. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att komplettera system med talförbindelse är ett exempel på anpassning.

B:1:26 Larm hiss (HIN)

Visuell bekräftelse betyder att det går att till exempel läsa informationen och/eller att den ges med bilder. Detta gället t

ex vid högtalarinformation.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder. Boverket skriver i sitt allmänna råd i enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 att komplettera system med optisk anordning så att hörselskadade och döva kan se signalen eller ta del av informationen är exempel på anpassning.

B:1:27 Knapp hiss

I trapphiss är det vanligt att man behöver hålla knappen intryckt under hela färden. Många människor klarar inte detta.

B:2:01 Trappa

För personer med svårt att röra sig är raka trappor lättare att gå i utan att falla. När det gäller personer med svårt att se kan det vara besvärligt att gå i svängda trappor. Vid behov av assistans eller ledsagning försvårar också en svängd trappa förflyttningen. En lätt svängd trappa där man kan se nästa vilplan från utgångspunkten kan betraktas som rak.

B:2:02 Bredd trappa

Vid behov av assistans eller ledsagning underlättar det om trappan inte är för smal.

B:2:03 Ledstång trappa (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att ledstänger bör finnas på båda sidor om trappor. Ledstängerna bör löpa oavbrutet, gå förbi översta och nedersta stegframkantens början och slut med minst 30 cm, vara greppvänliga och ha kontrasterande ljushet gentemot omgivande ytor. Det bör vara möjligt att hålla i ledstången även förbi infästningarna.

När det gäller föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader vid nyanläggning skriver Boverket i sitt allmänna råd att ledstången bör ha en höjd på 0,90 meter.

B:2:04 Ledstång trappa (HIN)

Det är viktigt att ledstången löper 30 centimeter förbi översta och nedersta trappsteget så att personer som har svårt att se inte ramlar för att man tror att trappan börjar eller slutar tidigare. Personer som har svårt att röra sig får också stöd vid uppstigningen respektive nedstigningen från översta respektive nedersta trappstegen.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att ledstänger bör gå förbi översta och nedersta stegframkanten respektive rampens början och slut med minst 30 centimeter.

B:2:05 Halsäkert trappa

B:2:06 Trappsteg trappa

Personer som har svårt att se och svårt att röra sig kan ramla i trappan vid ojämna trappsteg. Enstaka trappsteg med avvikande höjd bör enligt Boverkets Byggregler, BBR 8:2321, inte förekomma. Om det inte kan undvikas bör trappsteget markeras tydligt.

B:2:07 Stegdjup trappa

När det gäller nyanläggning på allmänna platser och inom andra områden än byggnader finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att trappstegens djup bör vara minst 0,30 meter, mätt i gångrinjen.

B:2:08 Plansteg trappa

Utstickande plansteg är trappnosar som sticker ut på plansteget och innebär risk för snubbling.

B:2:09 Vilplan trappa

B:2:10 Kontrast trappa (HIN)

Om man inte har möjligt att göra en minst 40 cm djup markering så bör den åtminstone vara 5 cm djup. Friktionen skall inte avvika från trappans. Annars finns risk för snubbling.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpst hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att trappor bör förses med kontrastmarkering så att synsvaga kan uppfatta nivåskillnaderna, exempelvis genom att framkanten på översta sättsteget och nedersta plansteget i varje trapplopp ges en ljushetskontrast på minst 0,40 enligt NCS. Markeringarna bör göras konsekvent inom området.

Kontrast är en stor skillnad i ljushet mellan texten/markeringen och bakgrunden. Den mäts i procentenheter enligt NCS (Natural Color System). NCS:s Ljushetsmätare är ett billigt hjälpmedel i gråskala i 18 steg som gör det enkelt att visuellt bestämma en ytas ljushet. För varje steg ger ljushetsmätaren ett ljushetsstal och en NCS-beteckning. Den finns att beställa på <http://www.sis.se>.

Boverket beskriver att en kontrast på 0,40 enheter i NCS gör det möjligt för personer som har svårt att se att uppfatta

text och markeringar.

B:2:11 Fribärande trappa (HIN)

Fribärande trappa innebär att trappan är öppen under. Det gör att personer som har svårt att se kan gå in under och slå huvudet i trappan. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att utstickande byggnadsdelar, exempelvis trappor bör markeras tydligt och byggas in eller åtgärdas på annat sätt, för att inte utgöra fara för blinda och synsvaga

B:2:12 Fribärande trappa (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

B:2:13 Skylt trappa

Detta underlättar för personer med orienteringssvårigheter t ex personer som har svårt att bearbeta och tolka information.

B:2:14 Skylt trappa (HIN)

Relief innebär minst 1 millimeters upphöjda enstaka bokstäver/siffror eller kartbild, som går att känna med fingrarna.

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd att skyltar bör vara kompletterade med bokstäver i antingen upphöjd relief eller punktskrift eller båda.

B:2:15 Hinder trappa (HIN)

Placeringen av fasta och lösa hinder är viktig för personer som har svårt att se. Hindren utgör en klar säkerhetsrisk om de är placerade i gångytan eller om de är högt sittande och placerade på lägre höjd än 2,2 meter utan att vara markerade. Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd bl att fasta hinder i gångytor bör, om det inte är möjligt flyttas från gångytan, tydligt markeras visuellt och utformas så att de kan upptäckas med teknikkäpp.

Kännbar markering kan t ex vara en avvikande yta eller kant strax framför hindret och i marknivå. Då kan en person som använder teknikkäpp känna att det är ett hinder och undvika att gå in i det.

B:3:01 Förankring ramp

B:3:02 Lutning ramp (HIN)

Boverket skriver i sitt allmänna råd i enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1 att mindre nivåskillnader bör överbyggas exempelvis med ramper. När det gäller nyanläggning av gångytor finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15 om tillgänglighet på allmänna platser och inom andra områden än byggnader. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att om det inte är möjligt att undvika att anordna en trappa skall denna kompletteras med en ramp eller en alternativ gångväg som personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga kan använda. Trappor och ramper skall utformas så att även personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga kan förflytta sig säkert. Rampen bör när det gäller nyanläggning vara 1,5 m bred, ha 4 cm höga avåkningskydd om det finns höjdskillnader mot omgivningen och luta högst 1:20 m.

I befintlig miljö får en ramp inte luta mer än 8% och helst inte mer än 5%. Dessutom måste det finnas ett skilplan efter 6 m.

Det finns olika sätt att mäta lutningar. Se kriteriet 094

B:3:03 Vilplan ramp

B:3:04 Lutning ramp

B:3:05 Beläggning ramp

Ett exempel på mjuk beläggning är heltäckningsmatta.

B:3:06 Beläggning ramp (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. Boverket skriver i sitt allmänna råd bl a att rampen bör ha jämn och halkfri yta.

B:3:07 Halksäker ramp (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

B:3:08 Bredd ramp (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1. I inom- och utomhusmiljöer samt i befintliga

miljöer är minsta bredd på ramp 1,3 meter. När det gäller nyanläggning av ramper på allmänna platser och inom andra områden än byggnader finns föreskriften ALM 1, BFS 2004:15. Boverket skriver där i sitt allmänna råd att en ramp bör ha en fri bredd på 1,5 meter.

B:3:09 Skydd ramp (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

B:3:10 Ledstång ramp (HIN)

Detta kan vara ett enkelt avhjälpt hinder enligt BFS 2003:19, HIN 1.

B:3:11 Kontrast ramp

B:3:12 Kontrast ramp